GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV ☆ LJUBLJANA 14. APRILA 1959 ☆ LETO X. ☆ ŠTEVILKA 7

PROSVETNI DELAVEC

Ob obletnici smrti narodnega heroja Staneta Žagarja

V spomin na 17. obletnico smrti narodnega heroja Staneta Žagarja so se v soboto 28. marca zbrali prosvetni delavci kranjskega okraja na Dobravi pri Kropi, kjer je Stane Žagar učiteljeval osemnajst let. Pred slavnostno okrašeno hišo z Žagarjevo sliko se je zbralo več sto prosvetnih delavcev. Zborovanje so pričeli z Internacionalo. Uvodni govor je imel predsednik Okrajnega društva učiteljev in profesorjev tovariš Ciril Velušček; le-ta je prebral tudi pozdravno brzojavko podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja, nato pa je v kratkih besedah orisal lik Staneta Žagarja. Zboru prosvetnih delavcev sta prisostvovala tudi član CK KPS tovariš Tomo Brejc in predsednik Zveze borcev kranjskega okraja tovariš Ivan Bertoncelj-Johan ter še mnogo drugih zastopnikov političnih in družbenih organizacij Gorenjske. Zborovanje sta pozdravila tudi zastopnika krajevnih organizacij in pionirji osnovne šole v Lipnici. Zatem je o življenjski in borbeni poti narodnega heroja Staneta Žagarja spregovoril upokojeni učitelj Ivan Kocijančič.

Pri ostalih točkah proslave sta sodelovala še mladinski pevski zbor šole »Staneta Žagarja« iz Kranja in okrajni učiteljski pevski zbor »Stane Žagar«; zapela sta nekaj partizanskih in borbenih pesmi. Sodelovala je tudi godba Svobode z Jesenic.

Zbrana množica je po končani proslavi odšla na krajevno pokopališče, kjer so zastopniki Sveta za šolstvo OLO Kranj, Društva učiteljev in profesorjev, pevskega zbora in mladinskega zbora položili vence.

Popoldne so člani pevskega zbora obiskali Drago in Begunje, kjer so počastili spomin padlih talcev in borcev. Tudi tam so položili šopke in zapeli žalostinko.

Proti večeru so si ogledali zanimivosti Krope, zvečer pa imeli v polno zasedeni dvorani v Kropi slavnostni koncert v čast 40. obletnice KPJ in SKOJ. Slavnostni govor je imel predsednik Okrajnega odbora Zveze borcev tov. Bertoncelj - Johan.

Tako so učitelji kranjskega okraja lepo proslavili obletnico smrti učitelja in narodnega heroja Staneta Žagarja, počastili hkrati spomin padlih za svobodo in 40-letnico KPJ in SKOJ.

ZBOROVANJE PROSVETNIH DELAVCEV V ŽALCU

18. marca se je v dvorani »Partizana« zbralo preko 200 prosvetnih delavcev iz žalske občine. Na dnevnem redu je bilo izobraževanje odraslih, delovni odnosi, proslava 40. obletnice ZKJ, ocenjevanje prosvetnih delavcev, predvajanje poučnih filmov in drugo.

O izobraževanju odraslih je spregovorila pedagoška svetnica tovarišica Gabrc iz Ljubljane. V preprostem, z izkušnjami potrjenem referatu je poudarila, da smo napravili pri izobraževanju odraslih že viden korak naprej. Komaj dve leti je minilo od ustanovitve prve šole za odrasle, a že so se pokazali uspehi, ki jih ne gre zanikati. Pri vsem prizadevanju so pa bile tudi nepravilnosti. Šola za odrasle je ponekod postala vse preveč šolska, premalo življenjska. Snov se predelava s katalogom v roki, sproti delijo ocene. Tovarišica Gabrc je izrazila mnenje, da je to povsem nepravilno. Učna snov naj bo predelana v obliki razgovorov. Zavedati se moramo, da imamo pred seboj odrasle ljudi. Ljudi, ki imajo za seboj že dosti življenjskih izkušenj. Mnogi se togega šolskega režima ustrašijo in zbežijo iz šole. Šola ne sme biti učilnica, naj bo raje nekakšna strokovna posvetovalnica. Opozoriti pa je treba vse, ki so se vpisali v šolo, da bodo tudi izpiti. Samo tisti, ki bo na izpitih uspešno odgovarjal, bo dobil spričevalo. In tako spričevalo bo enakovredno spričevalom rednih šol.

Poudarila je tudi, naj ne bodo predavatelji izključno učitelji. Pritegniti je treba vse strokovno usposobljene ljudi. Šola je za odrasle, ki imajo pomanjkljivo izobrazbo, uzakonjena. To je treba vpisanim predočiti. In ne samo to. Razložiti jim je treba, da živimo v času nebrzdanega napredka. Živimo v dobi širokopotezne mehanizacije. In kdo ji bo vsaj v malem kos? Človek, ki nekaj zna.

Povedala je nadalje, da je popolnoma zgrešeno fabricirati enosmerne in toge specialiste. Prav je, da pozna delavec tehnološki proces podjetja, v katerem dela. Prav pa je tudi, da pozna sosednje podjetje in še mnoga druga podjetja. Ne ozke specializacije! Delovnemu človeku, človeku socialistične družbe je potrebna široka, vsestranska izobrazba.

O delovnih odnosih je spregovoril načelnik oddelka za splošne zadeve pri ObLO Žalec, tov. Robič. Dejal je, **da so primeri, ko prosvetni delavci ne poznajo niti najvažnejših uredb in zakonov. Celo tistih ne, ki jim narekujejo dolžnosti in pravice. To sta dva zakona: Zakon o javnih uslužbencih in Zakon o šolstvu.** Iz obeh zakonov je tov. Robič povzel izvleček in ga prebral navzočim. Nato je predlagal, da bi v okviru rednega študija preštudirali ta dva zakona.

Kar se tiče šolskih proslav v okviru 40. obletnice ZKJ, je spregovoril predsednik občinskega sveta za šolstvo in ravnatelj osemletke v Žalcu tov. Božiček. **Poudaril je, da je osnovna naloga vseh prosvetnih delavcev, da mladini pravilno tolmačijo vlogo in borbo jugoslovanskih komunistov. Borba ni bila in ni lahka in zato naj spozna mladina pravi lik komunista. Naj ve, da so bili komunisti prvi, ki so se zoperstavili monarhiji, da so bili prvi, ki so zgrabili puške in se uprli sovražnikom in da so bili prvi pri izgradnji nove, socialistične Jugoslavije. V vsakem kraju je dovolj starih komunistov, ki so žive priče kraljeve diktature in neustrašene borbe v času druge svetovne vojne. Povsod, v šoli in zunaj med množičnimi organizacijami izrabljajmo priliko in tolmačimo veličastno zgodovino ZKJ. Seveda, je poudaril tov. Božiček, pa moramo biti tudi sami dobro seznanjeni z gradivom. Dolžnost slehernega prosvetnega delavca je, da pomaga mladini, da bo povsod in ob vsaki priliki živo tudi sama sodelovala. Naj ne bo nikogar, ki bi stal ob strani. Največjo zaslugo za ureditev današnje stvarnosti pa ima prav gotovo Partija. In lepo se ji bomo oddolžili, ako se bomo aktivno vključili v to veličastno proslavo, v to pomembno politično, gospodarsko in kulturno manifestacijo naše dežele, je končal tov. Božiček.**

O ocenjevanju prosvetnih delavcev je spet spregovoril tov. Robič. V začetku bodo gotovo nastale težave, ki pa jih bo treba v najkrajšem času premostiti. Inšpektorati, ravnateljstva in šolski odbori bodo prevzeli našo veliko odgovornost. Vsako napako, pa naj bo to v pozitivnem ali negativnem smislu, bo težko, zelo težko popraviti.

Zavod za pospeševanje šolskega poučnega filma je predvajal dva poučna barvna filma. Prvi je bil s tematiko NOB, drugi iz življenja v prirodi. Oba sta bila zares kvalitetna in so ju navzoči nagradili z iskrenim aplavzom. Vsi so bili mnenja: Našim otrokom čimveč kvalitetnih filmov!

Popravljena uredba o brezplačnem kurivu in stanovanju za prosvetne delavce na podeželskih šolah je vzbudila največ negodovanja. Nekateri kraji so z uredbo o novogradnji in nacionalizaciji zgradb zadobili »mestni značaj«, pri vsem tem pa ne bodo vsaj približni podobi mesta niti od daleč podobni vsaj še petdeset let. Učitelji v teh krajih nimajo prav nobenih mestnih bonitet in zato so bili enotnega mnenja, da je uredba v tej postavki krivična.

Zborovanje je bilo zelo koristno, saj so bile na dnevnem redu same aktualnosti.

Drago Kumer

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE MLADIH MATEMATIKOV

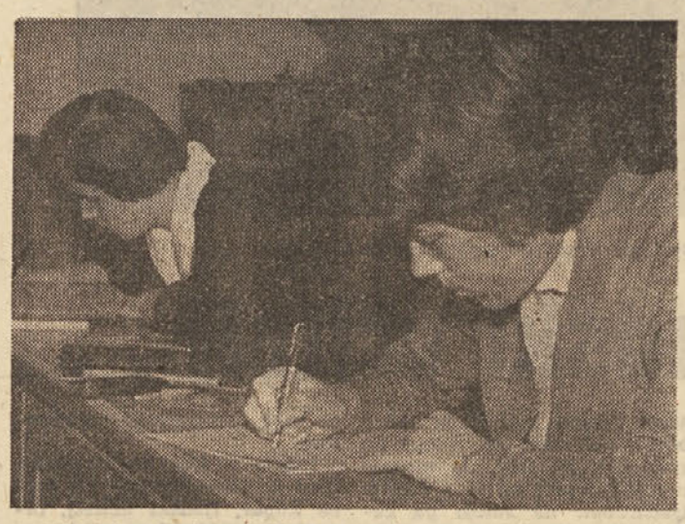

Pri tekmovanju mladih matematikov-srednješolcev iz vse Slovenije, ki je bilo 5. aprila v Ljubljani, so bile najboljšim podeljene tele nagrade:

Ena prva nagrada Janezu Lesjaku iz III. razreda gimnazije v Kočevju.

Stiri druge nagrade: Borutu Gogali iz III. razreda I. gimn. v Ljubljani, Karlu Vukoviču iz II. razreda gimn. v Trbovljah, Mladenu Grosu iz IV. razreda IV. gimn. v Ljubljani in Janezu Kramarju iz IV. razreda gimn. v Novem mestu.

Pet tretjih nagrad: Valentinu Kalanu iz II. razreda gimn. v Kranju, Jožetu Vrabcu iz IV. razreda IV. gimn. v Ljubljani. Ranku Todoroviču iz II. razreda gimn. v Kranju, Primožu Bradaču iz II. razreda I. gimn. v Ljubljani in Egonu Zakrajšku iz III. razreda gimn. na Jesenicah.

Razen tega bo prejelo 15 udeležencev tekmovanja knjižne nagrade.

Tekmovanje je pripravilo Društvo matematikov in fizikov LRS.

Ljubljanski vajenci tekmujejo ob 40-letnici KPJ

V nedeljo 29. marca popoldne je bila v prostorih Vajenske šole za trgovinsko stroko v Ljubljani posebna slovesnost. S prireditvijo, ki je obsegala tudi kulturni program, so bila zaključena medvajenska tekmovanja delavsko - obrtne mladine; le-ta je pomerila medsebojne sile skozi vrsto tednov na športnem področju in v šahu. Naravno, da je ljubljanska vajenska mladina napolnila dvorano do kraja in da so bili tekmovalci — zmagovalci deležni iskrenega priznanja.

Tekmovanje samo je bilo organizirano v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ, v svojem bistvu pa je bil s tem tekmovanjem izpolnjen le del ostalega programa, ki ga bodo uveljavile šole v nadaljnji vrsti mesecev tega leta. Mladina je tekmovala v nogometu, malem rokometu, namiznem tenisu, v streljanju z zračno puško in šahu. Pri tekmah so sodelovali vajenci avtomehanske, čevljarske, trgovinske, lesne, raznih strok in kovinske stroke. Ne bo nas začudilo, da je imel pripravljalni odbor, sestavljen iz zastopnikov šolskih komitejev LMS, polne roke dela, in tudi nas ne bo presenetilo, da je bilo v učilnicah, na streliščih in na športnih igriščih vprav te tedne zelo živahno, saj je zajelo tekmovanje več sto mladih tovarišev in tovarišic.

Kratka analiza tekmovanja brž pove, da je tekmovanje med vajensko mladino zelo lepo uspelo. Nikakor ne gre prezreti, da se je športno udejstvovanje med mladino v tem času precej razmahnilo. Vsega odobravanja vredno je, da so se mladinska vodstva med seboj močno zbližala, posebno razveseljivo pa je tudi, da so prav ta tekmovanja iz tedna v teden dokazala, da imamo v vajenski mladini dragocen športni kader s sposobnostmi, ki jih bo kazalo vsekakor naprej razvijati. Dejstvo je, da so mladinci, ne glede na šolo, vložili v priprave, v tekmovanje samo mnogo truda, da pa so se tudi izkazali v resnosti, disciplineranosti, borbenosti in v pravem športnem duhu. Ob tej ugotovitvi nič ne spremeni, da so vsa prva mesta osvojili vajenci kovinske in elektro-stroke. Navzlic sorazmerno skromnim možnostim so se izkazali tudi čevljarji in ostali.

V streljanju so dosegli kovinarji 760, razne stroke 661, avtomehanska 566, lesna 492 in čevljarska 489 krogov. Vsekakor lepo!

No, tekmovanja je sedaj konec. Potem, ko je predmetni učitelj tov. Ivo Iršič s kovinske šole obširno obrazložil rezultate, je prejela mladina pokale, diplome in darila, kar vse bo nedvomno ugodno vplivalo za akcije take vsebine v bodoče. Vso zahvalo zaslužita ob tej priložnosti Občinski komite ZK — Vič in Tajništvo za prosveto OLO Ljubljana, ki sta s svojimi prispevki omogočila obdaritev.

Ako zapišemo, da je v kulturnem programu pozdravil mladino predsednik šolskega komiteja LMS s kovinske šole tov. Jože Pipan, da je nadvse osvajajoče govoril predsednik komiteja LMS s trgovinske zbornice Peter Bonča, da je žela viharno priznanje za svoje izvirne pesmi vajenka trgovinske šole Amalija Gobec in še, da so vzbudile pozornost lepo podane recitacije, deklamacije in glasbene točke — potem se sama od sebe izlušči trditev, da je mladina na pravi poti.

V. D.

Učitelji in profesorji celjske občine so zborovali

21. marca so se zbrali učitelji in profesorji šol v celjski občini, da bi proslavili 40-letnico Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ. Zborovanje je vodil društveni predsednik Juro Toplak iz Vojnika.

Uvodoma je Zavod za proučevanje šolskih filmov predvajal razne poučne filme. Nato je društveni predsednik posvetil prve minute zborovanja spominu pred kratkim umrlega tovariša Josipa Brinarja, vzgojitelja in pisatelja. Spomnil se je tudi tovariša Joška Trobeja, ki je pred kratkim praznoval svojo šestdesetletnico. Nato je čestital vsem tovarišicam, in tovarišem, ki so uspešno položili strokovni izpit. Tovariš predsednik je nadaljeval:

»Zborujemo v času, ko vsi naši narodi praznujejo 40-letnico delovanja Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ. To je velika obletnica, ob kateri se spominjamo težkih naporov, dolgotrajne borbe in mnogih svetlih likov, ki so žrtvovali življenje in vse svoje moči, se spoprijemali s surovimi in neljudskimi režimi, da so priborili svobodo, ki jo mi zdaj uživamo. Ta doba pomeni težak boj delavskega razreda posebno od takrat, ko je Komunistična partija Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita odigrala svojo zgodovinsko vlogo v ilegalnem delu v naši borbi in revoluciji in v socialistični graditvi naše domovine, v kateri je skovala enotnost vseh naših narodov. Obletnica daje slavnostni poudarek našemu današnjemu zborovanju.«

Nato je zastopnik občinskega komiteja Zveze komunistov tovariš Adi Marčič govoril o pomenu praznovanja 40-letnice delovanja Komunistične partije Jugoslavije in — SKOJ.

Popoldan so si prosvetni delavci celjske občine ogledali Tovarno emajlirane posode in Cinkarno, zvečer pa so se zadržali v telovadnici II. osnovne šole na družabnem večeru.

Bil je ljudski učitelj . . .

(Govor tovariša Ivana Kocijančiča na velikem zborovanju prosvetnih delavcev na Dobravi pri Kropi 28. marca 1959 ob 17. obletnici smrti narodnega heroja Staneta Žagarja)

»Razumé se, da rojevanje novega sveta in novih oblik ni in ne more biti brez bolečin, brez drame in brez trpljenja, kakor je vedno bilo z vsem velikim, kar se poraja in ustvarja v življenju in v družbi.« Program ZK

Na današnji dan pred 17 leti je padel v boju z okupatorjem v loških hribih učitelj, politik in narodni heroj Stane Žagar. Padel je v boju za ideale, za katere se je boril vse svoje življenje, katerim je podredil svoje osebne interese, za katere je bil pripravljen žrtvovati vse in je tudi vse žrtvoval. Stane Žagar je padel v boju za svobodo, v boju za osvoboditev od slehernega izkoriščanja — nacionalnega in socialnega.

Rodil se je v Žagi pri Bovcu 19. februarja 1896. Njegova mati je bila vzgojiteljica. Tudi sam je želel postati vzgojitelj. Po maturi na učiteljišču je moral na bojišče. Težki dogodki in vojne strahote v prvi svetovni vojni so mu poglobili ljubezen do človeka. Sklenil je, da se bo vse življenje boril za osnovne pravice ponižanih in razžaljenih.

Po končani vojni se je priglasil kot prostovoljec na Koroško. Ob plebiscitu je bil učitelj v Žrelcu na Koroškem. Od tam je bil premeščen v Krško, kmalu zatem pa v Gorje pri Bledu. Leta 1922 je bil imenovan za učitelja-upravitelja na Srednji Dobravi.

Čeprav je bil Stane Žagar na vseh svojih službenih mestih izredno delaven, je vendar svoje delo razširil in poglobil zlasti v času bivanja na Dobravi. Obe tedanji vladajoči stranki sta ga sicer skušali vpreči v svoj politični voz, a on je to dosledno odklanjal, kar mu je primašalo mnogo osebnih težav. Toda človek neupogljivega duha in prepričanosti v pravilnost svojih nazorov, kakršen je Žagar bil, ni klonil ne pred policijskim nasiljem ne pred materialnimi ugodnostmi, ki so mu jih ponujali. Imel je pred seboj jasen program za delo v šoli, za gospodarski, politični in prosvetni dvig na vasi, zato se na drugo ni oziral, ne glede na številne ovire.

Žagarjevo delo v šoli je bilo napredno. Ni se strinjal z reakcionarnimi pedagoškimi metodami, ki smo jih podedovali še iz stare Avstrije in ki niso ustrezale zahtevam novega časa. Neposredni stik z učenci; njihovo pritegovanje k odločanju o izbiri učne snovi in njene obdelave; izredno aktualne delovne knjige, v katere so učenci zapisovali vse važnejše dogodke iz svoje okolice; sodelovanje učencev v odborih, ki so jih volili iz svojih vrst za urejanje raznih šolskih vprašanj in razne druge demokratične oblike so izoblikovale Žagarju posebno metodo, s katero je vzgajal novi rod za nove naloge. Delo v šoli ni bilo zanj samo naloga, naučiti mlade ljudi pisati, brati in računati; njegovo delo je imelo višji cilj — želel je vzgajati mladi rod za življenje, in to za boljše življenje, kakor ga je živel naš človek v preteklosti.

Tak način pouka je seveda zahteval od njega velikih naporov in velikega znanja. Učence je navajal na razmišljanje o življenjskih pojavih, bil jim je mentor in jim dajal pojasnila na vsa vprašanja. Tako je vzbujal pri njih zaupanje, približali so se mu in ga vzljubili kot očeta. Načitanost in temeljita politična podlaga sta mu omogočali, da so bili njegovi odgovori in pojasnila vedno jasni, prepričljivi in znanstveno točni. Dela v šoli ni podcenjeval, v učencih je gledal ljudi, ki jim bo bodočnost naložila na ramena velike odgovornosti v poklicu, v družini, v družbi. Zato njegovo delo v šoli ni bilo strokovnjakarsko ozko, temveč življenjsko, usmerjeno v življenje.

Poseben problem je pomenila Žagarju tradicionalna zapuščenost pošolske mladine. Zavedal se je, da moderna družba zahteva od človeka več, kakor mu more nuditi samo osnovna šola. Zato je ustanovil kmetijsko nadaljevalno šolo, zimske tečaje za gospodinje in Ljudsko univerzo. Vsem tem nalogam se je posvečal kot organizator in predavatelj in skušal oboroužiti mladi rod in vse, ki so stremeli k napredku, za njihove bodoče naloge. Tako so na Dobravi predavali številni strokovnjaki, Žagarju pa je uspelo, da je bil obisk predavanj z Dobrave same in iz okoliških vasi vedno rekorden. Posebnost teh predavanj je bila v tem, da so ne samo strokovno vzgajala poslušalce, Žagar je hotel doseči več. Z izbiro predavateljev in predavanj je dosegel, da so se vsi poslušalci seznanjali s krivicami starega družbenega reda in da so predavatelji odpirali nove poglede na pravičnejšo rešitev gospodarskih, socialnih, političnih in drugih družbenih vprašanj. Temeljno jedro vseh predavanj, razgovorov in razmišljanj je bilo: kmet in delavec sta sužnja kapitala, ki ju izrablja in ju bo izrabljal vedno bolj. Rešitev iz te sužnosti je samo v združitvi vseh zatiranih v njihovi skupni borbi proti krivičnemu družbenemu redu, v zrušenju tega reda in v vzpostavitvi takih družbenih temeljev, ki bodo upoštevali interese delovnega človeka. Taka vzgoja mladega rodu je dala bogate sadove, ki so se kaj kmalu pokazali, ko je v času narodnoosvobodilne borbe ves mladi rod šel za Žagarjem v neizprosen boj z okupatorjem.

Toda človeku Žagarjevega formata ni moglo zadostovati samo delo v šoli. Njegov temperament, njegovo znanje in politična dejavnost so zahtevali širše področje dela. Zato je razvil izredno aktivnost v delu na vasi. Spoznal je, da mu morajo za uspešno delo stati ob strani predani tovariši. Našel jih je v Ivanu Bertonclju - Johanu in Ivanu Križnarju, Resmanu in drugih, s katerimi je skupno in z uspehom izvedel mnoge naloge. Ti tovariši so bili tudi prvi člani krajevne partijske organizacije, ki je dala številne partizanske in partijske kadre in ima največ zaslug za uspešen razvoj ljudske vstaje v teh krajih. Izredne uspehe je doseglo tudi Društvo kmečkih fantov in deklet, v katerem je uspelo Žagarju zbrati mladi svet, ne glede na politično prepričanje, in ga v veliki meri prevzgojiti v napredno usmerjene ljudi. Ustanovitev nabavno - prodajne zadruge, sadjarskega društva, drevesnice, sušilnice za sadje, organiziranje množičnih akcij za popravila poti na železniško postajo in dovoznih poti na Dobravo, organizacija priprav za vodovod itd. — vse to so številni dokazi Žagarjeve izredne gospodarsko-politične dejavnosti. Vsem tem akcijam pa je umel in uspel vedno dati politični poudarek.

V kranjskih tekstilnih tovarnah je izbruhnila stavka. Politična oblast je podprla izkoriščevalce — tovarnarje. Z vse mogočimi brutalnimi sredstvi so stavko zadušili, vodilne delavce pa odpustili. Ti odpuščeni delavci so v Stražišču pri Kranju osnovali lastno podjetje, ki se je nato po mnogih političnih nasprotovanjih z Žagar-Resmanovo pomočjo preselilo v Otoče. Tam je zadruga tekstilcev dobila nove člane, ki so jo moralno in materialno podpirali vsa leta njenega obstoja.

Žagar je mnogo razmišljal tudi o delu v učiteljski stanovski organizaciji, zlasti v radovljiškem okraju, kjer je najbolje poznal razmere in ljudi. Stanovski tovariši so mu zaupali in ga izvolili za predsednika okrajnega učiteljskega društva. Tam je še razširil in poglobil svoje prosvetno delo. Bili so prav tedaj časi ostrih političnih borb. Upravno - politične oblasti so dušile vse napredne ideje. Ker tovariš Žagar ni našel pri članih pravega razumevanja, je podal ostavko na predsedniško mesto.

Njegovo delo na Dobravi je imelo oporo v tukajšnjih ljudeh, predvsem pa v Komunistični partiji in številnih njenih vodilnih tovariših, ki so se stalno oglašali pri Žagarju in ga utrjevali v njegovih načelih ter mu stali ob strani, kadarkoli je potreboval njihovo pomoč in nasvete. Ni dvoma, da bi Žagarjevi uspehi ne bili tako številni, ko bi ne bila Komunistična partija tista, ki mu je dajala jasno opredeljene poglede na vsa družbena vprašanja, pa najsi so bila to strokovno-vzgojna ali pa s političnega področja.

Ves čas je bil povezan tudi s komunisti iz delavskih središč radovljiškega in kranjskega okraja. Njegov dom je bil stalno žarišče najnaprednejših političnih delavcev z vse Gorenjske. Tam so nastale številne partijske organizacije, ki jim je bil ustanovitelj in vzornik.

Zadnja leta na Dobravi je tovarišu Žagarju zagrenila politična oblast. Doživljal je zasledovanja orožnikov, policijskih agentov, preiskave na domu in podobno. Leta 1938 so bile volitve za državni zbor. Žagar je oddal svoj glas za opozicijo. Voditelji JRZ-režima so nato stalno zahtevali, da mora Žagar z Dobrave. Šolska oblast ga je leta 1940 prestavila v selške hribe. Takrat je imel pet svojih

(Nadaljevanje na 2. strani)

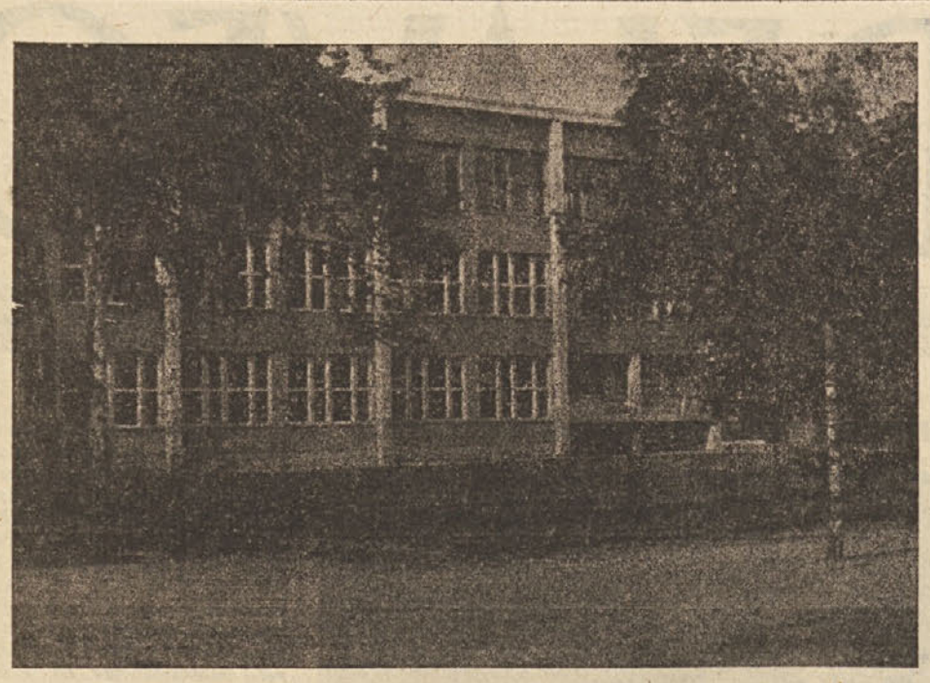

Novo poslopje Trgovske vajenske šole v Celju

Bil je ljudski učitelj . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

otrok v kranjski gimnaziji, zato se ni uklonil. Dobil je po petih dneh drug dekret, da je odpuščen iz državne službe. Tega ni mogla preprečiti niti podpisna akcija, naj Žagar ostane na Dobravi, ki so se ji priključili vsi prebivalci.

Tovariš Žagar je bil živahnega temperamenta, v zasebnem življenju ljubezniv in dober družabnik. Imel je lepo knjižnico z izbrano vsebino.

Tovariši, ki so ga poznali, ga opisujejo kot človeka, vrednega največjega zaupanja. Bil je z vsakomur, otrokom in odraslim, ljubezniv, mu svetoval, ga opozarjal na nepravilnosti in ni delal nikakih razlik v občevanju s preprostim delavcem ali izobražencem. Zato je vsakega obiskovalca prav kmalu minil strah, da govori s človekom, ki naj bi bil visoko nad njim. Razumljivo je, da so ga otroci in starši vzljubili. Ko je v zadnjem času njegovega bivanja na Dobravi klicalo okrajno sodišče starše in otroke na zaslišev anje, hoteč dobiti izjave proti njemu, je bil dosežen prav nasprotni učinek: vse izjave so bile izredno pozitivne za Žagarja in za njegovo delo.

Kmalu po okupaciji se je tovariš Žagar vrnil na Gorenjsko kot član Glavnega štaba. Vrnil se je, da bi nadaljeval politično delo, ki je pokazalo takoj v začetku vstaje bogate sadove. Kjerkoli je bil Žagar preje, kjer koli je ustanovil partijsko organizacijo, povsod tam so bili partizanski borci in partizanske enote. Partijska konferenca na Jelovici pod Žagarjevim vodstvom v juliju 1941 je dala smernice za organizirano vstajo na Gorenjskem, ustrdila je partizanske vojaške enote in politično vodstvo. V zimi 1941-42 je bodril borce, jih vodil od zmage do zmage in jih učil, da morajo v težkih časih ostati s svojim ljudstvom: ne smejo ga zapustiti, ne smejo mu vzeti vere v njegovo pravično borbo. S svojo legendarno skromnostjo, trdnostjo, vztrajnostjo in predvsem s svojim osebnim zgledom je bil vedno vzor borcem in aktivistom Gorenjske. Z junaško smrtjo pa je potrdil svoje življenjsko delo. 27. marca 1942 je padel v junaškem proboju obroča, ki ga je okrog borcev oklenil okupator, da bi uničil udarno moč gorenjskega partizanstva.

Izdaja je žela bogato žetev. Med padlimi borci je bil Stane Žagar, ljudski učitelj, organizator ljudske vstaje na Gorenjskem, član Glavnega štaba, član CK KPS in narodni heroj. Žrtev je bila velika, a bila je seme za novo rast osvobodilnega pokreta, za nove zmage.

Tovariš Žagar se je žrtvoval za veliko bodočnost. Njegovo delo je vgrajeno v temelje naše nove države. Zato nanj in na njegovo delo ne more obledeti spomin.

Na vrsti so posebni vzgojni domovi

Na nedavni seji Sveta za prosveto OLO Ljubljana so kot glavno točko dnevnega reda obravnavali problematiko posebnih vzgojnih domov. Seje so se udeležili tudi predstavniki teh domov s področja ljubljanskega okraja in pojasnjevali najbolj pereča vprašanja glede finančne možnosti, ki se vedno bolj odpirajo tudi za to zvrst naše vzgojne problematike.

Posebni vzgojni zavodi so namenjeni vzgoji in izobraževanju tiste mladine, pri kateri se je zaradi motenj v razvoju (gluhi, slepi, invalidni in duševno nerazviti) ali zaradi nepovoljnih vzgojnih, socialnih in zdravstvenih razlogov, pojavila potreba po posebnih vzgojnih prijemih.

Na območju ljubljanskega okraja je za tako mladino sedem zavodov: Zavod za gluho mladino, Zavod za slepo mladino, Vzgojni zavod Janeza Levca (ti trije so v Ljubljani), Dom za invalidno mladino v Kamniku ter vzgajališča v Smledniku, Logatcu in Višnji gori. Samo Vzgojni zavod Janeza Levca sprejema mladino le z območja okraja Ljubljana, vsi ostali našteti zavodi pa imajo republiški značaj. Poleg teh zavodov obstajata še pomožni šoli v Trbovljah in Hrastniku za šolanje duševno nerazvitih otrok iz ožje okolice.

O vseh teh zavodih je podrobno poročala predsednica komisije za posebne vzgojne domove pri Svetu za prosveto OLO Ljubljana tovarišica Ziherlova. Povsod je zelo pereče vprašanje pomanjkanje primernih prostorov in pa vzgoja učnega kadra. Za obnovo oziroma zidavo novih poslopij je potrebno čimprej pripraviti načrte in predloge. Ko je govorila o vzgajališčih, je tov. Ziherlova dejala:

»Razvojna pot naših vzgajališč ni bila lahka. Poznavanje te poti nam pojasni marsikaj, kar danes v naših vzgajališčih grajamo. Vprašamo se: ali je kadrovska stalnost v takih pogojih mogoča? Večne selitve, nemogoči delovni pogoji, slaba stanovanja, pri vsem pa reševati najtežjo pedagoško problematiko in vse brez prave perspektive. Makarenko je zapisal v svoji Poemi: Lahko je živeti in delati, če imaš upanje, da bo jutri lepši dan... Toda skoro vsem tistim pedagogom, ki so se ukvarjali pri nas z njegovim poslom, je vera v lepši dan opešala in odšli so na delo v normalne šole.

Zato stojimo danes pred zelo resnim problemom, da se od vzgajališč zahteva več, kot pa v danih delovnih pogojih zmorejo. Če jim ne bomo najresneje pomagali, bo opešalo še to, kar je.«

V razpravi je bila med drugim poudarjena potreba po edukaciji tudi te vrste mladine in pa predlog, naj bi pri zidavi novih posebnih vzgojnih zavodov upoštevali, da morajo biti le-ti zaradi njihovega načina dela v bližini večjih industrijskih središč.

Posebna komisija bo pregledala še podrobneje problematiko vsakega zavoda posebej in izdelala enoten perspektivni načrt dela.

Glasbena vzgoja v osnovni šoli

Mislim, da je prav, če osvetlim velik preokret v glasbeni vzgoji po nastavitvi specializiranih pedagogov za glasbo na osnovnih šolah.

Doslej je poučeval glasbo do petega razreda (v najboljšem primeru) razredni učitelj. Gimnazijski glasbeni učitelj je bil odrezan od osnovnih razredov, poučeval je v štirih razredih nižje gimnazije, z višjo gimnazijo pa ni imel drugega stika kot pri vajah z zborom, katere pa so posečali tudi samo izbranci.

Kontinuitete glasbene vzgoje ni bilo moč ustvariti sistematično niti od prvega do osmega razreda niti v štirih razredih višje gimnazije.

Sedaj pa je dana možnost tesnega sodelovanja učiteljstva z glasbenim pedagogom. Le-ta lahko svoj koncept razvije preko osmih razredov in daje nasvete glede načina dela in pesemskega materiala za prve razrede, poleg tega pa nadaljuje svoj pedagoški program dalje do osmega razreda.

Program vsebuje tri vzgojne skupine:

1. Vzgoja k veselju do muziciranja.

2. Poslušanje glasbe.

3. Posredovanje osnovnih pojmov nauka o glasbi.

Prva naloga ni težka, če je na delu umetniško nadarjen glasbenik. Muziciranje osvaja, pa naj je zažive la glasbena misel iz še tako skromne notne podobe. Kako čudovito sledi mladina, če zasluti pristno glasbeno občutje in utemeljeno zahtevo! (Zato je selekcija v tej smeri na strokovnih glasbenih šolah umestna; saj prepreči glasbenim obrtnikom zelo škodljivo delovanje. Spomnimo se samo odnosa do te umetnosti prenekaterega izmed tistih, ki jih je v mladosti učil tak tehnični izurjenec.)

Vselje do petja lahko razvijamo le v zgodnji mladosti, ker razni kompleksi kasneje znatno otežkočijo vzgojo k petju.

Poslušanje glasbe, druga točka vzgojnega programa, se začne v neštetih variantah, od petja pesmic pa do igranja raznih instrumentov že v prvih razredih. Posebno v mestu, kjer je skoraj v vseh razredih po nekaj učencev glasbenih šol, je lahko organizirati male koncerte že kar tam. V večjem obsegu je mogoč tudi skupen obisk koncertov, in to takih, ki jih izvajajo prav tako mladi talentirani dijaki. Če glasbeni pedagog predhodno obrazloži skladbe in pripravi otroke do boljšega sodelovanja, morejo le-ti odnesti globoke in trajne vtise s prireditve. Imeli smo nedavno priliko opazovati 400 otrok osnovne šole Vrtače, Ledine, Poljan in še Rakovnika na koncertnem nastopu. Kako disciplinirano in intenzivno so sledili nastopu naše šole! Tako se res sistematično vzgaja mlada bodoča koncertna publika. Kako škoda, da po 15 letu starosti ta vzgoja preneha! To je problem, ki ga bodo ponovno prikazali in rešili za to poklicani šolniki na najvišji stopnji našega glasbenega šolstva. Ne da se primerjati učinek žive glasbe z reprodukcijami na ploščah, radiu in po magnetofonu.

Zato so prav v tem pogledu na boljšem pedagogi šole, ki imajo glasbeno sobo z instrumentom.

Razmotrivanju prvih dveh nalog sledi posredovanje nauka o glasbi, razvijanje slušne predstave enostavnih notnih primerov do a-vista petja šolskega pesemskega materiala. (Kako važno za kasnejše udejstvovanje v amaterskih zborih!)

Le škoda, da nimamo še učbenika, ki bi poleg sistematično urejene učne snovi imel tudi primere iz jugoslovanske in svetovne glasbene literature za ilustracijo. Menda je glasba prav edini predmet, ki nima še priročnika.

Letos ima Srednja glasbena šola v Ljubljani možnost neposrednega stika s svojimi absolventi, ki poučujejo na osemletkah. Šola je presenečena, da je bilo možno v nekaj mesecih vzgoje v taki meri zainteresirati otroke višjih razredov osnovnih šol za obisk šolskih nastopov Srednje glasbene šole. Prostovoljni priglasitvi je sledilo izredno disciplinirano poslušanje programa.

Prav zanimiv je ostali odziv, ki smo ga študijsko obravnavali že tudi lani: razmerje Učiteljišče : Gostinska šola 0:32. Res je Učiteljišče verjetno že abonent koncertov Slovenske filharmonije, vendar smatramo udeležbo Gostinske šole za izreden pedagoški uspeh profesorice angleščine, ki je velik poznavalec glasbene umetnosti. Isto smo zabeležili na TSS, na Srednji gradbeni šoli, na Srednji zobotehniški in nekaterih drugih šolah.

Odnos absolventov Srednje glasbene šole, sedanjih pedagogov glasbe na osemletkah, do Srednje glasbene šole, do šole, ki jim je posredovala znanje, je, mislim, naposled tudi visok moralen moment, ki potrjuje, da pedagogi SGŠ in njeni mladi absolventi prodirajo v bistvo: glasbo učiti z glasbo, ne pa z njenimi sredstvi, samo s teorijo.

Vida Hribar Jeraj

Končali so s študijem Programa ZK

Učiteljski zbor v Mengšu je imel 12 študijskih sestankov, redno vsak drugi četrtek. Najprej smo obdelali zakon o šolstvu in zakon o šolskih odborih, nato pa po posameznih poglavjih celoten Program. Držali smo se začetnih navodil, po katerih naj bi prosvetni delavci predelali Program kot učiteljski zbor. Udeležba je bila skoraj vedno 100-odstotna, tovariši iz Ljubljane, ki se v službo vozijo, pa so ostali vsak drugi četrtek tu.

Ves študij Programa je silno vestno, nazorno in razumljivo vodil tovariš Gorjup. Zelo verjetno se ne bi naši prosvetni delavci seznanili s Programom tako, kot so se, če bi se vključili v terenski študij. Vsekakor se bo to moglo vidno odražati v učnovzgojnem delu učiteljstva. S tem bo pa izpolnjen tudi namen študija. Z nami je ves čas delal tudi upravitelj trzinske šole, tako da nas je bilo vedno zbranih 16 do 19.

Tovarišu Gorjupu, predsedniku sveta za šolstvo bivše občine Mengeš, pa smo dolžni vse priznanje za nesebičen trud in požrtvovalnost.

L. S.

Učenci žalske osnovne šole urejajo šolsko dvorišče

Za hitrejšo rešitev stanovanjskega vprašanja prosvetnih delavcev

V začetku februarja letošnjega leta je Sekretariat Centralnega odbora našega Združenja predal Sekretariatu Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo analizo stanovanjskega vprašanja prosvetnih delavcev; hkrati z analizo je bila izročena tudi zahteva, naj bi našli način za reševanje stanovanjskega vprašanja prosvetnih delavcev in določili obveznosti ljudskih odborov v tem pogledu. Kot znano stoji danes to vprašanje na mrtvi točki in so uslužbenci nekaterih drugih strok v primeri s prosvetnimi delavci na boljšem. Zlasti je težak položaj prosvetnih delavcev, ki gredo v pokoj na podeželju. Ti praktično včasih ostanejo brez stanovanja.

Sekretariat Centralnega odbora Združenja je tudi predlagal, naj bi rešili vprašanje hitrejšega napredovanja tistih prosvetnih delavcev, ki uče na šolah, a so se udeležili NOB, podobno, kot je to urejeno v drugih administrativnih strokah.

Publikacije Združenih narodov o šolstvu

Organizacija Združenih narodov je v zadnjem času izdala več publikacij, ki obravnavajo vprašanja s področja prosvete in šolstva v posameznih državah ter o stanju šolstva na svetu. Tako navaja pred kratkim objavljeni »Svetovni prosvetni pregled«, da od skupnega števila šoloobveznih otrok na svetu — 550 milijonov — samo 250 miljonov obiskuje kako šolo in v njej dobiva osnovno izobrazbo. Posebno je nizko število deklic, ki hodijo v šolo. V tem pogledu je najslabše stanje v deželah Afrike in Azije, nekoliko bolje je v Južni Ameriki, medtem ko je vprašanje splošnega izobraževanja najbolje urejeno v Evropi, Severni Ameriki in Avstraliji.

Organizacija Združenih narodov je objavila tudi poročilo o šolski reformi v Jugoslaviji. To poročilo, ki je izšlo v angleščini in francoščini, prinaša podatke o pomoči Organizacije Združenih narodov naši državi v tem, da je dala na razpolago dokumentacijski material o šolskih sistemih v drugih deželah, kakor tudi z organizacijo znanstvenih potovanj naših prosvetnih delavcev v tuje države z namenom proučevanja tamkajšnjih šolskih sistemov.

Posebna publikacija prinaša gradivo z Mednarodne konference o javnem izobraževanju, ki je bila lani v Švici. Tam je poudarjeno, da v zadnjih letih mnoge države stremijo za tem, da bi šolske programe vskladile z novim gospodarskim, tehnološkim in industrijskim razvojem. Na omenjeni konferenci so predstavniki 71 držav poudarjali, da bi moralo osnovno izobraževanje v večji meri vzgajati bodoče proizvajalce, kot jih zahtevata sodobna industrija in trgovina. Te ugotovitve so dobili na osnovi anket in poizkusov v raznih državah.

Obvestilo

Prosimo prosvetnega delavca — učitelja ali profesorja, ki je v četrtek 29. I. 1959 kupil pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani 24 kom. »Srbskohrvatskih čitank«, da to javi na OLO tajništvo za prosveto — Ljubljana — Kresija, III-71.

NATEČAJ

za štipendije francoske vlade za poletni tečaj francoskega jezika, ki bo julija in avgusta letos v Grenoblu

Pravico udeležbe pri natečaju imajo učitelji francoščine na fakultetah, srednjih, strokovnih in drugih šolah.

Prošnji je treba priložiti:
— overjen prepis diplome,
— priporočilo ustanove, v kateri je prosilec zaposlen,
— štiri fotografije.

Prošnja mora vsebovati življenjepis, šolske kvalifikacije, pregled dosedanjega dela v službi, seznam objavljenih strokovnih del, naslov stanovanja in podrobne informacije o prejšnjih bivanjih v tujini. Prošnjo kolkovano s 30 din je vložiti do 30. aprila 1959 pri Svetu za kulturo in prosveto LRS, Ljubljana, Župančičeva 3-III.

IZŠLE SO OBJAVE SVETA ZA ŠOLSTVO LRS

z razpisom

prostih uslužbenskih mest

za učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih ustanovah v LRS.

Te dni bodo Objave prejele vse šole.

SEKRETARIAT
SVETA ZA ŠOLSTVO LRS

Intenzivno izpopolnjevanje prosvetnih delavcev v celjskem okraju

Zakon o šolstvu, ki je bil lansko leto sprejet v Zvezni ljudski skupščini, je nakazal osnovne temelje našega na novo urejenega šolstva. Osnovni cilj je bil, šolo približati in prilagoditi zahtevam bujno razvijajočega se družbenega, gospodarskega in političnega življenja naše socialistične stvarnosti. To delo ni bilo lahko in ne neodgovorno, saj je bilo pri tem treba poseči tako v samo organizacijsko strukturo, še bolj pa v vsebinsko stran celotnega notranjega dela in življenja šole. Mnogi so bili mnenja, da smo reformo izvedli že s samo organizacijsko spremembo, ko smo namesto dveh vrst šol osnovnega obveznega izobraževanja napravili enotno osnovno šolo. Pri organizacijskem spajanju osnovnih šol z nižjimi gimnazijami je bilo relativno še najmanj dela in uporabljenega truda, čeprav tudi v tem pogledu ni šlo povsod vse gladko od rok. Mnogo več intenzivnih in ustvarjalnih naporov bo potrebno še v bodoče vložiti v vsebinsko bogatenje oblik in metod razrednega pouka, izvenšolski dejavnosti učencev ter v oplajanje resnično humanih in načelnih odnosov med učnim kadrom samim kakor tudi med učiteljstvom in učenci.

IZOBRAŽEVANJE — VAŽEN ČINITELJ PRI REFORMNEM PRZADEVANJU

Inšpekcijska služba pri Tajništvu za šolstvo okraja Celje je izdelala skupno z nekaterimi zainteresiranimi društvi in zavodi načrt izpopolnjevanja znanja prosvetnega kadra. Vodilna ideja pri tem je bila pomagati našemu učiteljstvu, da bi:

1. dojelo potrebo po nenehnem lastnem strokovnem in idejno - političnem izpopolnjevanju;

2. obogatilo dosedanje spoznanje, spretnosti in privajenosti na različnih področjih šolskega dela;

3. da bi šolo postopno čimbolj približalo resničnemu družbenemu življenju in

4. da bi učiteljstvo začutilo nujnost oblikovanja zaupane ji mladine v ustvarjalne in iniciativne osebnosti, ki bodo v življenju sposobne odigrati vlogo aktivnih proizvajalcev in upravljalcev hkrati.

Če je slednja ena izmed poglavitnih nalog in hkrati cilj vseh naših prizadevanj, nam je bilo popolnoma jasno, da moramo začeti z neko daljšo perspektivo načrtnega dviganja vseh prosvetnih kadrov. Zato je razumljivo, da so sedanji tečaji in seminarji le del obsežnih nalog, ki jih bomo uresničevali v bodočnosti. Okrajni Svet za šolstvo je predlagani osnutek izobraževanja na seji potrdil in prvo delo je steklo.

60 % PROSVETNIH DELAVCEV NA TEČAJIH IN SEMINARJIH

Od 22. januarja do 6. marca 1959 smo izvedli dva 6-dnevna tečaja za tehnični pouk od 4. do 8. razreda osnovne šole. Posečalo ju je 80 prosvetnih delavcev s področja vsega okraja. V vseh osmih občinah smo organizirali tridnevne seminarje za šolske upravitelje in ravnatelje osnovnih šol. Udeležilo se jih je 134. Nadalje je bilo devet enodnevnih seminarjev za likovni pouk, ki jih je skupno obiskovalo 335 učiteljev in vzgojiteljic, ter štirje petdnevni seminarji za gospodarski pouk v okviru spoznavanja prirode in družbe za učitelje od I. do IV. razreda. Te je posečalo 105 učnih moči.

Tako smo v navedenem času izvedli 23 seminarjev oz. tečajev, ki se jih je skupaj udeležilo 654 prosvetnih delavcev, oziroma približno 60 % vseh prosvetnih delavcev v okraju. V ta namen je bilo izrabljenih 65 delovnih dni. Od navedenega števila učnih moči jih je 486 posečalo seminarje med polletnim odmorom in le 168 v času rednega šolskega dela.

S tem je bil napravljen dokajšen korak naprej v primeri z lanskim letom, ko je v vsem letu obiskalo razne tečaje in seminarje približno 320 ljudi.

SEMINAR ZA TEHNIČNI POUK

Ta tečaj je imel namen, dvigniti kvaliteto in efekt dela predvsem v višjih razredih osnovnih šol. Zato je bil usmerjen predvsem v praktično dejavnost. Uvodni referat je osvetlil in podčrtal teoretične postavke pravilnega pojmovanja tega pouka ter smotrno načrtovanje gradiva in učiteljevo pripravljanje na pouk. Udeleženci so se seznanili s splošnimi zahtevami ekonomične ureditve delovnega prostora, z vzdrževanjem orodja ter z osnovnimi spretnostmi v praktični uporabi orodja. Izdelovali so škrobni papir, mape za zvezke in herbarije, albume za slike in notese. Iz lesa so izdelovali mlinska kolesa, okraske za novoletno jelko, škatle za zbirke, sobno pohištvo, prerez parnega stroja i. pd. Polivinil jim je služil za izdelavo najrazličnejših uporabnih predmetov in stanovanjskih okraskov. Pri elektrotehniki so se seznanili z uporabo električnih gospodinjskih strojev in naprav (kako odpravljati okvare v električni instalaciji stanovanj), s popravilom varovalke, kuhalnika in vrvice z vtikačem. Izredno pa so bili zadovoljni, ko so si sami navili in v celoti izdelali transformatorčke, in jim je to delo popolnoma uspelo. Seznanili so se tudi s praktično uporabo motorčka za nizko napetost. Razstavljali so dvokolesa in se ob tem seznanili z odpravo manjših okvar. Posebna pozornost je bila posvečena pravilni uporabi in delu z nekaterimi audiovizualnimi sredstvi — diaprojektor, episkop, epidiaskop, magnetofon in flanelograf. Poleg vsega navedenega pa so teoretično pripravili in praktično izvedli dve ekskurziji: v Zavod za napredek gospodinjstva in Tovarno emajlirane posode.

Anketa, ki smo jo izvedli po končanem tečaju, je pokazala, da so bili udeleženci kljub deset do dvanajsturnemu dnevnemu delu s tečajem izredno zadovoljni, ker se zavedajo, da jim bo pridobljeno znanje v veliko oporo pri nadaljnjem delu. Sami so posredovali tudi nekaj pobud in sugestij za nadaljevalni tečaj, ki ga bomo pozneje organizirali. Okrajni odbor Ljudske tehnike je tečaj podprl z znatnimi finančnimi sredstvi in z organizacijo zbiranja odpadnega materiala, ki so ga ljubezniv o odstopile razne tovarne in podjetja (Tovarna usnja »Konus« v Slovenskih Konjicah, tovarna galanterije v Rimskih Toplicah in Celjska tiskarna). Okrajni šolski inšpektor tov. Čuček, kateremu je bilo poverjeno vodstvo tečaja, je svoje delo opravil ne le z velikim čutom odgovornosti, temveč tudi z veliko prizadevnostjo in požrtvovalnostjo.

Vredno je omeniti, da bo učiteljstvo izvajalo celoten program tehničnega pouka po zveznem osnutku, ki je bil v prevodu dostavljen vsem šolam okraja. Seveda te zahteve ne bodo realizirane na vseh šolah in v celotnem obsegu takoj, temveč v skladu z objektivnimi možnostmi. Učiteljstvo ima zdaj jasno perspektivo, v kakem obsegu in katere dejavnosti je treba razviti v okviru pouka tehnične vzgoje v obvezni šoli.

DVAKRAT LETNO SEMINARJI ZA RAVNATELJE IN UPRAVITELJE

Na upraviteljskih seminarjih so obdelali šest tem:

1. Naš novi šolski sistem in struktura osnovne šole v njem;

2. Mesto in vloga šolskega upravitelja kot pedagoškega vodje;

3. O učnih oblikah v šolskem delu;

4. O nekaterih metodah proučevanja šolske prakse;

5. Družbeno upravljanje v šolstvu in prosveti;

6. Svobodne aktivnosti in šola.

Vsak dan sta bili na programu dve temi. Glede na vse pomembnejšo vlogo, ki jo bo šolski upravitelj moral odigrati pri idejnem in pedagoškem vodstvu in usmerjanju učiteljskih kolektivov na šolah, smatramo za zelo pomembno nalogo prosvetno - pedagoške službe prav načrtno in smotrno izpopolnjevanje šolskih upraviteljev in ravnateljev. Zato bomo dvakrat letno po tri dni organizirali seminarje, na katerih bomo poglobljeno predelovali aktualne probleme iz šolskega življenja. Med drugim so udeleženci teh seminarjev prevzeli tudi dolžnost, da bodo na šolah izvedli pedagoški eksperiment v zvezi z vplivom izvenšolskih dejavnosti na posamezne kategorije učencev. Na popolno razvitih šolah, ki imajo vsaj dva razreda, pa bodo temeljito proučili delovanje razrednih in šolskih skupnosti učencev. Dokajšnje zanimanje je vladalo tudi za praktično uporabo sociometričnih metod kot sredstev za boljše in intenzivnejše psihološko poznavanje in vrednotenje učencev. Poleg pedagoškega eksperimenta in sociometričnih metod je bila podrobneje obdelana tudi metoda anketiranja. Odgovori kažejo, da so seminarji v glavnem dosegli svoj namen. V anketi smo navedli tudi šestnajst tem, od katerih naj bi jih šest izbrali za prihodnji seminar, ki bo konec meseca avgusta. Udeleženci so pokazali največje zanimanje za naslednje teme:

1. Bistvo vzgoje v socialistični družbi;

2. Vloga idejnosti pri pouku;

3. Problem teže vzgojljivih otrok v naši šoli;

4. O objektivnem preverjanju znanja s testi;

Šolska zadruga v Cirkovcah

»Dokazati moramo, da smo graditelji lepše bodočnosti!«

Program Zveze komunistov Jugoslavije, sprejet na VII. kongresu, daje mnogo novih smernic, nalog in možnosti prosvetnim delavcem za vzgojo doraščajočega rodu v današnji družbeni stvarnosti. Otrok naj bi avtomatsko pridobival lastnosti, ki bi mu omogočale lepše življenje v bodočnosti. Vendar se otrokovo izobraževanje ne odvija samo v šoli, ampak tudi izven nje, in to še v večji meri, ker preživi otrok le večino časa doma v krogu družine, v krogu vrstnikov itd. Pri tem pa nam je vsem jasno, da se tu otrok često odvaja od vzgojnega delovanja in truda prosvetnih delavcev, saj je dnevno izpostavljen raznim vplivom. Prevzgoja starejše generacije bi bila zelo težko uspešna, saj ima obdelovanje »svojega« pregloboke korenine in prevelike tradicije. Zato je naloga prosvetnih delavcev in vseh ostalih družbenih faktorjev, da prično prevzgajati mladi rod. Zelo uspešna oblika, posebno na vasi, je uvajanje učencev v družbeno upravljanje preko šolskih zadrug. Tu se neposredno in spontano seznanjajo z vsemi elementi in prednostmi skupega dela, v takšnem okolju se otroku avtomatsko privzgaja čut odgovornosti do dela, v njih se prirodno umaknejo interesi posameznika pred interesi skupnosti. Izkušnje že kažejo, da otrok pozablja na vse pomisleke in se naravnost upira vsakemu ugovarjanju in dvomu v njihov uspeh. Niti zaenkrat še skromni pogoji v materialnem pogledu niso ovira. Vera vseh v nedvomen uspeh je trdna, in ko se pokažejo prvi uspehi njihovega truda, skopnijo dvomi še tudi v tako nezaupljivi otroški glavici.

Izhajajoč iz vsega tega, se je pred ustanovitvijo šolske zadruge v Cirkovcah sestal šolski odbor, ki je na svojo sejo povabil tudi predstavnike kmetijske zadruge in ostalih množičnih organizacij. Vsi so enoglasno sprejeli sklep o ustanovitvi šolske zadruge in pri razmotrivanju programa dela pokazali veliko pripravljenost pomagati.

OČI SO SE JIM LESKETALE

Ustanovni občni zbor šolske zadruge je bil 5. februarja letos. Poleg šolske mladine, ki se je zbrala v največjem številu, so sodelovali tudi učitelji tukajšnje šole, predsednik kmetijske zadruge in nekateri starši. Po jasnih uvodnih besedah upravitelja Alojza Knafelca je prikazal pomembnost dela v šolski zadrugi še predsednik kmetijske zadruge. — Pred zbranimi so se vrstile podobe bodočega urejenega vrta z vsemi lepotami in težavami. V otroških očeh se je lesketal nenavaden blesk: domišlijija jim je slikala najnenavadnejše podobe njihovega lastnega truda, ko bodo pokazali vsem, da so tudi njihove drobne ročice sposobne pripomoči svoj delež k ogromnemu trudu, k neprestani borbi in delavnosti odraslih pri graditvi socializma. Med njimi samimi se je prirodno porajal sklep o ustanovitvi šolske zadruge. Značilna je bila pripomba nekega učenca: »Vsem tistim, ki mogoče danes dvomijo v uspehe našega dela v bodočnosti, bomo in moramo dokazati, da so njihova sumničenja brez osnove, dokazati jim moramo, da smo uresničevalci lepše bodočnosti našega naroda, za katero je žrtvovalo mnogo dobrih ljudi svoja življenja.« Nato so učenci izvolili organe upravljanja šolske zadruge: v zadružni svet 15, v upravni odbor 9 in v nadzorni odbor 3 člane.

O tem, kar se je dogajalo v njih samih, mislim, da mi ni treba govoriti. Počutili so se odrasle in pokazali takšno vnemo in zavest, kakršne često ne zasledimo pri starejših. Vsi so si zadali splošne smernice za delo. Na razpolago je za sedaj samo šolski vrt. Upajo pa, da bo občinski ljudski odbor Ptuj pokazal kako razumevanje in jim odstopil njivo, ki meji na šolski vrt in je last Splošne ljudske imovine. Učenci so se vnemali za naprednejše obdelovanje zemlje, za široko uporabo umetnih gnojil, za vzgojo najrazličnejših vrtnih kultur, ki jih kmetje tu zapostavljajo, in za eksperimentiranje, upoštevajoč naprednejše oblike dela na polju. Pri tem jim je obljubila pomoč kmetijska zadruga kakor v materialnem tako tudi v strokovnem pogledu. Tudi prisotni starši, od katerih so mnogi v začetku sploh dvomili v ustanovitev šolske zadruge, so na koncu spremenili svoje mnenje in sprejeli sklepe ter izrekli pripravljenost pomagati. Otroškemu navdušenju se je res težko upirati! Menim, da je to velik delež vseh družbenih činiteljev pri nadaljnji socializaciji naše vasi.

PRVO NAVDUŠENJE NI BILO POTVORJENO

Odbor se je nato še posebej sestal in podrobno obdelal smernice ter program dela. — Lahko rečem, da smo se vsi prisotni čudili njihovi samoiniciativnosti. Spoznali smo, da njihovo navdušenje v začetku le ni potvorjeno, ampak da so vzeli stvar zelo resno. Zaradi lažjega razporeda dela so vse člane šolske zadruge razdelili v delovne brigade. Odbor se je domenil o sodelovanju z raznimi podjetji za lažjo eksploatacijo pridelkov in dobavo semen. Podjetje »Povrtnina-Maribor« je pokazalo pripravljenost sodelovati z našo šolsko zadrugo. Obljubilo je odkupiti vse pridelke, organizirati prevoz itd. To razumevanje je vsekakor na mestu in zasluži najtoplejšo zahvalo. Hortikulturno društvo v Mariboru, s katerim je šolska zadruga navezala stike, bo na podlagi svojih izkušenj pomagalo z nasveti. Semenarna v Ljubljani je obljubila dobavo vseh potrebnih semen.

Vidi se torej, da šolska zadruga, pa čeprav je nekje tam sredi Dravskega polja, sredi zakrknjenih «Polancev», žanje zaupanje tudi pri ostalih; vsi se zavedajo, da je potrebno pri uvajanju mladine v družbeno upravljanje njihovo dejavnost podpreti. Sedaj smo prepričani, da so pravilno dojeli smernice programa VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, da niso pri vzgoji doraščajočega rodu in ne smejo biti zainteresirani samo prosvetni delavci, ampak vsi ostali napredni družbeni činitelji.

Z istim navdušenjem, kot je mladina sprejela sklep o ustanovitvi šolske zadruge, se je takoj lotila dela. Doslej so napravili že 15 metrov toplih gred v sodobnem stilu, lepo uredili vrt in vsadili že prve vrtne kulture. Ne da se popisati veselje otrok, ko so se pred dnevi pokazale prve sadike paradižnika in paprike. Tukajšnjemu otroku je vse to novo, čeprav živi sredi polj in vrtov. Pri delu naletijo večkrat na ovire, predvsem v materialnem pogledu. Toda z dobro voljo in pravim sodelovanjem vseh članov šolske zadruge so premagali vse začetne težave in si s tem ustvarili trdne pogoje za siguren uspeh v bodočnosti.

Roman

Prepričan sem, da naš primer ustanovitve šolske zadruge ni osamljen. V dnevnih časopisih lahko zasledimo večkrat uspehe šolskih zadrug v posameznih področjih. V njih se odraža nemajhen trud in prizadevanje prosvetnih delavcev. Velika in svetla je naloga nas vseh pri tem delu, da pomagamo mladini, posebno še na vasi iz zakrnelih korenin nazadnjaštva in jo povedemo lepšemu, progresivnemu življenju nasproti.

SKLEPI PLENUMA CENTRALNEGA ODBORA ZDRUŽENJA UČITELJEV IN VZGOJITELJEV POSEBNIH ŠOL IN USTANOV JUGOSLAVIJE

— sprejeti v navzočnosti predstavnikov Sekretariata za socialno varstvo Zveznega izvršnega sveta, Sveta za socialno varstvo LR Hrvatske in LR BiH in Sekretariata Sveta za šolstvo LRS in LR Srbije

I.

Združenje učiteljev in vzgojiteljev posebnih šol in ustanov je v osmih letih obstoja aktivno sodelovalo pri reševanju mnogovrstne problematike specialnega šolstva s posebnim poudarkom na organizacijskem in pedagoškem utrjevanju posebnih šol in ustanov, na idejno političnem in strokovnem poglabljanju svojih članov in s tem formiranju pedagoške osebnosti defektologov v korist prizadetim otrokom vseh kategorij.

Pri tem svojem prizadevanju je Združenje mnogo pripomoglo k napredku in razvijanju celotnega šolskega sistema v najtesnejšem sodelovanju z ostalimi strokovnjaki, ki so zainteresirani na habilitaciji oz. rehabilitaciji defektne mladine.

II.

Za kontinuirani, sistematični napredek strokovnega dela v ustanovah posebnega šolstva in za reševanje določenih znanstvenih problemov s področja specialne pedagogike, ki izvirajo iz prakse, se osnuje strokovno Združenje defektologov.

Na osnovi referatov o tezah prednačrtov za republiški Zakon o posebnih šolah in njihovi analizi je Plenum med drugim sklenil, da bo priporočal:

1. da se v 65. čl. Splošnega zakona o šolstvu črta II. odstavek, ker je po sedanji formulaciji tega člena vzgojno zanemarjena in družbeno neprilagojena mladina izključena iz splošnega enotnega, vzgojnega in izobraževalnega sistema. V prednačrtih republiških zakonov o šolstvu je treba zajeti tudi to mladino.

2. V tezah prednačrta republiškega zakona naj se predvidijo poleg vzgoje in izobrazbe defektnih otrok v šolah in ustanovah posebnega šolstva tudi druge organizacijske oblike izobraževanja, da bi skladno z našim družbenim razvojem in možnostmi zajeli čimvečje število oseb, ki so motene v psiho - fizičnem razvoju.

3. Dalje je potrebno v tezah podčrtati možnosti, da se pri osnovnem izobraževanju in vzgajanju otrok z motnjami v razvoju ohrani čim večji kontakt z normalnim življenjem in da se ti otroci čimpreje vključijo v kolektive delovnih ljudi, pri čemer je treba predvidevati pomoč družbenih organizacij.

4. Plenum predlaga, da se pri Zveznem izvršnem svetu in izvršnih svetih republik formira organ, sestavljen iz raznih strokovnjakov, ki bi sistematično obdelal vso problematiko posebnega šolstva s ciljem čim uspešnejše habilitacije oz. rehabilitacije mladostnikov z motnjami v razvoju.

5. V tezah prednačrta republiškega Zakona o posebnem šolstvu je potrebno podčrtati potrebo po predšolski vzgoji otrok vseh kategorij, ki so moteni v razvoju, ker je znanstveno dokazano, da pri tej starosti obstajajo optimalni pogoji za razvoj njihovih obstoječih sposobnosti.

6. Splošni zakon o šolstvu predvideva zvezne predpise o evidenci in kategorizaciji otrok, katere je treba vključiti v posebne šole in ustanove. Plenum predlaga formiranje komisije strokovnjakov - defektologov raznih specialnosti, ki bo pripravila potrebni material za evidenco in kategorizacijo otrok, potrebnih posebne vzgoje.

7. Ker je profesionalna habilitacija psiho-fizičnih prizadetih mladostnikov organski del enotnega habilitacijskega procesa, predlaga Plenum, da se komisiji, ki pripravljata teze prednačrta republiškega Zakona o specialnem šolstvu, povežeta s komisijo, ki pripravlja teze Zakona za organizacijo in delo strokovnih šol, v svrho, da se v tezah predvidi specialno strokovno izobraževanje mladostnikov, motenih v psihofizičnem razvoju.

8. Pri profesionalnem usposabljanju mladine, motene v razvoju, je opustiti dosedanjo prakso usposabljanja v klasičnih obrteh. Usposabljanje je treba razširiti na vključevanje v raznih industrijsko-obrtnih in kmetijskih panogah.

9. Plenum je mnenja, da je treba proučiti možnosti, da bi Zavod za socialno zavarovanje angažiral svoja materialna sredstva tudi za usposabljanje na stopnji obveznega izobraževalnega šolanja, ne pa samo na stopnji za profesionalno usposabljanje.

10. Dalje je Plenum ugotovil, da sedanji način finansiranja posebnih šol in ustanov ne zagotavlja vključevanja v vzgojno - izobraževalni proces vsem otrokom, ki so moteni v razvoju. Prav tako obstoječi način finansiranja ne omogoča ustanovam uspešnega dela. Zaradi tega je potrebno, da se to vprašanje prouči skupno z ekonomisti in finančnimi izvedenci upravnih organov.

III.

Plenum je na osnovi sklepov občnih zborov republiških odborov sklenil predložiti Zveznemu izvršnemu svetu preglog za spremembo Odloka o posebnem dodatku za težje delo, in sicer tako, da bo predlagal posebni dodatek v višini 4 tisoč dinarjev v enotnem iznosu, ne v razponu za učno-vzgojno osebje v vseh posebnih šolah in ustanovah, in da imajo pravico do tega dodatka ves čas službovanja na teh ustanovah.

Nove knjige

V aprilu izidejo naslednje knjige:

45. knjiga Cebelice: PRAVLJICA O KATARINI, siciljska pravljica — broš. 60 din, ppl. 140 din.

57. knjiga Sinjega galeba: Helena Šmahelova: MLADOST NA KRILIH — broš. 120 din, ppl. 250 din.

4. knjiga Zlate ptice: CIGANSKE PRAVLJICE — ppl. 550 din.

Zbirka Igra in delo: Božo Petek: MODELI IZ PAPIRJA — broš. 70 din.

V Cicibanovi knjižnici je izšla knjižica: CICIBAN BERE. Kratki sestavki za šolarje I. in II. razreda osnovne šole. — Broš. 60 din.
Zbral in sestavil znani mladinski pisatelj Josip Ribičič.

(Knjige po zgoraj označenih znižanih cenah dobijo samo oni, ki so naročili zbirke za vse leto).

ZALOŽBA »MLADINSKA KNJIGA«
LJUBLJANA, TOMŠIČEVA UL. 2

GLAS S KOZJANSKEGA

Slovenščina v reformirani obvezni šoli

Kakor poganja mlado drevo tehnike vse močnejše korenine, tako kaže častitljivo deblo slovenščine le skromna znamenja nove rasti. Zavedati se moramo, da novi učni načrti — v kolikor jih že imamo — še niso porok za kvalifteten pouk. Levji delež reformiranega jezikovnega pouka bo ležal na ramah učiteljeve iznajdljivosi in prožnosti. Učitelj bo moral biti res osebnost in ne le oseba v razredu. Dejstvo je, da je še vse preveč verbalizma, suhoparnih in neživljenjskih pravil in premalo praktičnih vaj, ki naj resnično obogatijo in oplemenitijo učenčev jezik. Zlasti se spotikamo ob gramatiki, in to upravičeno. Gramatika je potrebna, postane pa srednjeveško okorela, če je sama sebi namen, to je, če se učimo pravilo zaradi pravila. Ni dovolj, če na primer ob dveh ali treh primerih ugotovimo, da se vprašujemo po povedku (»kaj se v stavku pripoveduje«) in se nato brezplodno izživljamo ob suhoparni stavčni analizi; mnogo koristneje in tudi prijetneje bo če napravimo tele vaje:

1. Učenci poiščejo k osebkovim besedam, kot so burja, potok itd., čimveč ustreznih povedkov (na primer: burja tuli, zavija, razsaja...).

2. Poiščejo povedke, ki označujejo živalske glasove (na primer petelin poje, kikirika; mačka prede, mljavka...); šume in ropote (na primer bič poka, listje šumi...) itd.

3. Poiščejo namesto neslovenskih zvez z glagoli delati, povedati in dati pravilne slovenske povedke (na primer delati veselje — razveseljevati, namesto povedati vprašanje — vprašati, namesto dati ukaz — ukazati itd.).

4. Nadomestijo obrabljene povedke, kot so vidim, mislim, rečem, grem, s sočnejšimi (na primer: namesto mislim — domnevam, ugotavljam, menim; namesto vidim — motrim, zijam, bolščim itd.).

5. Povedo, kaj delamo z raznimi orodji (na primer z motiko okopavamo, z reznikom obrezujemo, z izvijačem privijamo in odvijamo vijake itd.).

6. Dokončajo primere s povedki (na primer: lije kot... trese se kot..., laže kot...).

7. Poiščejo povedke z nasprotnim pomenom in tvorijo z njimi dvojice stavkov (na primer (uvažamo stroje, izvažamo vino; pohvalimo odličnjaka, grajamo lenuha). Podobnih vaj — tudi za ostala slovnična poglavja — bi lahko naštel še in še. Katere vaje in koliko jih bo odbral, zavisi seveda od učiteljeve prožnosti (upoštevajoč učenčevo zmogljivost).

Prav tako ni dovolj, če se pri obravnavi tekstov zadovoljimo le z branjem. Jezikovno obzorje širimo zlasti s skrbno pripravljenimi govornimi vajami, predvsem s takšnimi, ki silijo učenca k aktivnemu sodelovanju. Tekst naj skrčijo, razširijo, preoblikujejo, označijo kraj, čas in značaje, poiščejo miselno jedro itd. Jezikovno izražanje plemenitimo tudi, če poiščemo in si zapišemo lepa rekla, znane pregovore, sočne primere... seveda brez definicij omenjenih pojmov. Martin Krpan nas na primer tako bogato obdari z rekli in primerami, da je dela več kot dovolj. Reklo (primero...)natančno razložimo, to je ugotovimo prvotni pomen in določimo zvezo s prenesenim pomenom, uporabimo ga v novih stavkih, primerjamo s podobnimi rekli iz neposredne okolice itd. Učenci morajo začutiti, da je mnogo sočneje, če pravimo namesto oskubenega »jezil se je«: streljal je z očmi izpod srditega čela, kakor bi se za Mokrcem bliskalo (v naši okolici: svetil je z očmi, kakor bi se za Rogatcem bliskalo); obrvi so mu sršele ko dve metli; držal se je, da je bil hudemu vremenu podoben.

Skratka: namesto da bi zabijali v male glavice težko razumljiva pravila in si sušili grla z nepotrebnim govorjenjem, začnimo z načrtno **jezikovno vzgojo** od elementarnega do zaključnega razreda, pustimo, da spregovorijo učenci sami. Namesto, da bi se prav po suženjsko klanjali slovničnim božanstvom, to je jezikovnim vadnicam in njih avtorjem (za VII. in VIII. razred so že prave znanstvene razprave), zadihajmo svobodno v novi življenjski vsebini in obliki kar bo mnogo koristneje in prijetneje za učence kot tudi za nas!

Bogato izbiro kvalitetnih vaj bomo našli v učbeniku Besedna umetnost, ki ga je avtorica dr. Silva Trdina namenila gimnaziji, a ga bomo uspešno lahko uporabili tudi na obvezni šoli. Učenci se bodo prav prijetno zabavali pri tejle igri: Nekdo izmed učencev zapusti razred. Ostali določijo barvo glasu (na primer veselo, žalostno, brezbrižno, proseče itd.), v kateri bodo odgovarjali na poljubna vprašanja vprašavalca. Le-ta vstopi in mora tako dolgo vpraševati, dokler ne ugane, v kateri barvi glasu so mu učenci odgovarjali. To bo prav zabavna oblika dela, ki bo močno rušila avtoriteto šolskega tona v deklamacijah.

V VII. in VIII. razredu nam bodo učenci zelo hvaležni, če jim bomo razložili nekaj znanih parafraz (na primer: Ahilova peta, Tantalove muke, Prokrustova postelja...), s katerimi se srečujemo v dnevnem časopisju, revijah itd.

Učbenik Besedna umetnost je prava zakladnica takšnih in podobnih vaj, zato naj ne bo učitelja materinščine, ki bi bil brez tega odličnega jezikovnega pripomočka.

Sistematična jezikovna vzgoja (nikakor ne pozabite na praktično spisje, kot so poštne listine, zapisnik, prošnja itd.) bo morala roditi uspehe, da ne bomo znova in znova sprejemali dopisov, v katerih nas »glasom uredbe« vabijo, da poravnamo dolg za blago, ki so nam ga poslali »potom železnice«.

Za zaključek še besedo dve o patriotični vzgoji, ki jo bomo morali v reformirani šoli posvetiti več pažnje. Priznati moramo, da so jo v stari Jugoslaviji bolj spoštovali kot jo danes. Če ne verjamete, prelistajte nekaj predvojnih učbenikov ali mladinskih revij!

Ta nesrečna tehnika zastruplja naše ljudi, da klečeplazijo pred tujci. (Morda boste dejali: tehnična vzgoja bo rodila nove tehnike, ki bodo ustvarili lastno avtomobilsko industrijo. Prav imate. Strinjam se z vami, da me ne bi vročekrvni pristaši tehnične vzgoje še po zobeh vlačili.) Že v šoli moramo mladino vzgajati tako, da jim ne bo pozneje vsaka tuja stvar desetkrat več vredna kot domača.

Naj navedem tale primer: Na našo šolo se je med učence priklatil bog si ga vedi od kod naslov neke nemške tovarne avtomobilov. Nekdo — na žalost slabši — je v čudni nemščini zgnetel tekst, v katerem prosi za prospekte in značko. Nastala je prava epidemija podobnih prošenj (jezikovno stopnjevanih v slabem smislu); nekateri so se celo podpisali s tehniki in inženirji. Ali ni to hudo poniževanje domovine za bore nekaj prospektov, ki jih lahko dobimo že v domačih tovarnah? In ali ni žalostno, da pozna naša mladina vso filmsko navlako od Ave Gardner do Rite Hayworth, je pa v zagati, če vidi podobo Nikole Tesle ali Petra Petrovića Njegoša? Storiti bo treba še dosti, da bodo učenci občuteno vzljubili domač jezik, domačo zemljo in dela, ki jih ustvarjajo domače roke. Tudi pri sestavi novih Beril bo treba posvetiti patriotični vzgoji več pažnje.

Jurij Zdovc

5. Osnovne značilnosti načrta za peti razred osnovnih šol;

6. Metode in tehnike v razrednem delu.

Šolskim upraviteljem bomo že do začetka junija dostavili seznam literature, ki naj jo do pričetka tečaja preštudirajo, ker bo le na ta način seminar lahko uspešno potekal.

SEMINARJI ZA LIKOVNO VZGOJO . . .

Te seminarje je z veliko uspešnostjo vodil priznani praktik tov. Ivo Jančič. Njihov namen je bil v prvi vrsti poglobiti reformna prizadevanja na področju likovne vzgoje; to delo je bilo nadaljevanje lanskoletnih tečajev. Na seminarju so obravnavali probleme v zvezi z aktivnostjo otroka v skladu z njegovim razvojem, vodstvo otroka in metode dela, zmogljivost učencev, učiteljevo vlogo in njegovo mesto pri likovni vzgoji itd. Težišče seminarjev, ki so trajali ves dan, pa je bilo na praktičnih izvajanjih učiteljstva samega. Pri tem je predavatelj upošteval različne likovne tehnike s svinčnikom, čopičem - akvarelom in tempero, risanje s trsko, redis peresom, tisk s krompirjem, razne tehnike s papirjem in pd. Hrati pa so se obširno pomudili tudi ob vzgojni vrednosti likovnega pouka v reformirani šoli. Učiteljstvo je bilo s seminarjem zelo zadovoljno.

. . . IN GOSPODARSKI POUK

Petdnevne seminarje za učiteljstvo nižjih razredov (od I. do IV. razreda) smo pripravili skupno z Zavodom za napredek gospodinjstva in smo jih izvedli v Gospodinjski šoli v Šentjurju. Strokovno vodstvo je prevzela ravnateljica zavoda tov. Milica Zabovnik, ki je svoje delo opravila ob pomoči strokovnih moči in ostalih predavateljev res odlično in z vso resnostjo. Seminarji so imeli naslednji program:

1. Bistvo šolske reforme in njen pomen za nadaljnji razvoj mladih generacij;
2. Obravnava podrobnega učnega načrta v zvezi s poukom gospodinjstva;
3. Nekaj metodičnih enot iz gospodinjstva v sklopu spoznavanja prirode in družbe;
4. Delo mlečnih in šolskih kuhinj (s praktično pripravo skute in sira);
5. Vrednost tople vode v gospodinjstvu;
6. Dva učna nastopa v osnovni šoli (z razgovori o nastopih);
7. Tehnika v gospodinjstvu;
8. Ročne spretnosti v nižjih razredih osnovnih šol;
9. Uporaba audiovizualnih sredstev pri pouku;
10. Vloga stanovanjskih skupnosti in zadružnih dejavnosti v družbenem življenju.

Udeleženci so se tako seznanili s kompleksom vprašanj, s katerimi se učitelj srečuje pri svojem vsakodnevnem delu v razredu.

Nadaljnje izobraževanje kadra, ki poučuje v višjih razredih osnovnih šol, poteka v okviru predmetnih aktivov, ki obstajajo za posamezne predmetne skupine za območje vsega okraja. Tudi tukaj se vse delo odvija po sestavljenem celoletnem načrtu. Tako so imeli n. pr. biologi v lanskem letu enotedenski seminar za proučevanje alpske flore na Okrešlju, letos pa bodo osem dni v Rovinju obdelovali obmorsko in morsko favno in floro. Za geografe in zgodovinarje bo organiziran tridnevni seminar za izdelovanje učil ter nekatere ekskurzije v zvezi s proučevanjem kulturno zgodovinskih in geografskih področij našega okraja. Podobne dejavnosti bodo razvili tudi aktivi: učiteljev tujih jezikov, matematike in fizike, slavistov in telesne vzgoje.

Prepričani smo, da bodo naša prizadevanja našla svoj odraz v sami praksi, ki bo lahko postala vsebinsko bogatejša in oblikovno pestrejša. Na vseh doslej navedenih seminarjih je bila močno podčrtana misel, da bo uspešnost izobraževalnih in vzgojnih prizadevanj odvisna prvenstveno od intenzivnega individualnega študija naše pedagoške teorije in njene pravilne aplikacije v praksi. Zato bo potrebno, da bodo šolska vodstva razvijala in podpirala navedene oblike izobraževanja učnih moči, rezultate tega dela pa preverjala v oblikl organiziranih diskusij po obdelanem gradivu.

Miro Lužnik

Film o sodobni šolski problematiki

Kinematografi v Sloveniji predvajajo te dni zanimiv film »Šola očetov«. Izdelali so ga na Češkem leta 1957 in pomeni zlasti vsebinsko za vse, ki se ukvarjajo s šolsko problematiko, lahko rečemo, izredno doživetje.

Učitelj Pelikán pride iz večjega središča v manjši podeželski kraj. Tu najde šolo, ki je z vsem svojim delom izrazit primer šole starega tipa. Učiteljski kolektiv je samo poslušen izvrševalec volje posameznih krajevnih veljakov; le-ti hočejo, da imajo njihovi otroci na papirju odlična spričevala, ne glede na to, kaj v resnici znajo in kako jih šola pripravlja za življenje. Poglavitna stvar je ugled šole, tradicionalni, na preživelih osnovah starih učnih metod sloneči ugled, ki iz dneva v dan prihaja v večje nasprotje z življenjsko stvarnostjo. Pri vsem tem je simpatična pojava okrajni sekretar, ki pravilno gleda stvari, le da mu hočejo ostali natresti peska v oči. Učitelj Pelikán z vso svojo brezkompromisno značajnostjo, toplo človečnostjo in resnično ljubeznijo do najmlajših doživi sicer razočaranje, v kraju pa je s svojim prizadevanjem kljub vsemu zapustil neizbrisno sled.

Film »Šola očetov« zasluži, da si ga ogledate!

K konceptu programa novega zavoda za gluho mladino

Odkar so organi za zdravstvo začeli z energičnim reševanjem bolnišničnega prostora v Ljubljani, so šteti dnevi zavodu za gluho mladino na dosedanjem mestu v Ljubljani.

Širjenje zdravstvenega centra, in sicer poklinike te nove mestne bolnišnice, nujno terja premestitev zavoda za gluho mladino.

Ravnatelj zavoda za gluho mladino je kot predstavnik investitorja za novi zavod za gluho mladino pri programu za novo zgradbo želel ob tej priložnosti omogočiti vsej gluhi mladini v Sloveniji naenkrat in na skupnem mestu pogoje za prepotrebno rehabilitacijo.

Zamisel je navidezno zelo lepa, celo ekonomična izgleda in pedagoško upravičena. Toda le navidezno. V bistvu se v tem programu skriva predvsem težnja, da se zgradi novi zavod kar za 325 gojencev skupaj iz vse Slovenije, glede na to, ker se mudi z gradnjo mestne bolnišnice in se zato odpirajo tudi investicijski krediti za nove prostore zavoda za gluho mladino.

Njegov koncept gradbenega programa temelji predvsem na manj ali bolj verjetno štedljivi ekonomski kalkulaciji, ki zagovarja velike objekte. Res je, da so investicijski izdatki za mamutski zavod relativno nižji za nekoliko odstotkov kakor pa, recimo, za dva srednje velika zavoda s po 150 do 180 gojencev. Toda, četudi visoko spoštujemo in cenimo dinar, pa je vseeno le treba prisluhniti tudi drugim vidikom, ki prav tako vplivajo na ekonomičnost zgradbe glede na njeno smotrnost.

Ne bo li morda čez 10 ali 20 let tako padlo število gluhih spričo razvoja preventivne zdravstvene službe, da bo veliki zavod zeval na pol prazen? Ali, če uvedemo drugo, elastičnejšo organizacijo usposabljanja gluhe mladine tudi izven zavodskega sistema? Kako bo tedaj vodstvo zavoda kombiniralo gojence? Morda gluhe in naglušne skupaj, ko pa vemo, da prav le-ti nikakor ne spadajo skupaj? Neprimerno laže pa bi bilo manjši zavod preusmeriti za druge potrebe. Kakšen bo mogel biti vzgojni režim pri tolikšnem številu gluhih gojencev od predšolske stopnje do učencev strokovne šole za gluhe? Ali ni dovolj znano, kako se kompliciirajo odnosi pri visokem številu gojencev in uslužbencev v vzgojnih ustanovah? Pa možnosti stikov gluhe mladine z zdravim okoljem? Sedanjih 156 gluhih gojencev v zavodu na Zaloški cesti se pogovarja med seboj izključno s kretnjami in spontanimi neartikuliranimi vzkliki. Kadar pa se poslužujejo govora polnočutnih, jih še najbolje lahko razumejo le njihovi učitelji-surdopedagogi, ki so jih navajeni. Že tu se izvaja preobčutna in škodljiva izolacija gluhih nasproti okolju polnočutnih, čeprav ni nujna. V velikem zavodu pa bo ta problem najmanj še enkrat večji, močnejši in težje rešljiv. Po devetih ali trinajstih letih vztrajnega življenja med gluhimi v zavodu, ki ga prekinjajo le šolske počitnice, ko se gojenci vračajo domov med polnočutne, se mladi, oralnega govora sicer vešč slušec znajde v normalnem okolju naših delovnih ljudi. Formalno sicer zna govoriti, toda manjka mu vaje, zato ni vedno dovolj razumljiv in tudi ne vedno dovolj pazljiv pri razbiranju govora z obličja sobesednika. Zanj pomeni ta prehod dvojno emocionalno travmo: ni vajen drugačnega režima življenja kakor zavodskega, ne razume dovolj polnočutnih in le-ti ne razumejo njega, in sicer ne le njegovega govora, ampak tudi miselnosti. Produktivnega dela se sicer loti z vso vnemo in pretežno uspešno, družbeno pa se zna in želi izživljati predvsem le v svoji organizaciji, v družbi gluhih. Tudi novi veliki zavod ne bo rešil tega problema, prej lahko pričakujemo, da ga bo potenciral spričo tolikšne koncentracije gluhih.

Novi zavod za gluho mladino spada v Ljubljano. Prav tako pa so enaki pogoji za razvoj zavodov za gluho mladino tudi v Mariboru in Celju. Celo za audiološke centre. Iz več razlogov bi bila ustreznejša decentralizacija vsaj na dve polovici. Z zaporedno gradnjo vsaj dveh srednje velikih zavodov (kot kompromisom med pedagoško neustreznim velikim zavodom in ekonomsko zahtevnejšim manjšim) bi se investicijska sredstva enakomerneje in smotrneje potrošila, vzdrževanje zavodov ne bi bilo dražje, vsa audiološka in učno-vzgojna sredstva je mogoče pri srednje veliki kapaciteti skrajno izkoriščati, gojenci bi bili bliže doma, okrajne organizacije Zveze gluhih bi imele več neposredne pomoči od dveh zavodov kakor pa od centralnega in obveznosti dveh okrajnih ljudskih odborov ter ustanoviteljev bi bile pravičneje porazdeljene.

Edino iz naštetih razlogov, ki sem jih dolžan zagovarjati kot družbeni in strokovni delavec, nikakor ne morem zagovarjati koncepta programa centralnega zavoda za gluho mladino v Ljubljani. Nikomur ne sme biti vseeno, v kakšnih pogojih se bo v bodoče habilitirala naša gluha mladina, in prav tako je vredno premisleka, kako naj bo dovolj smotrno zazidanih preko 500 miljonov dinarjev.

Ravnatelj zavoda za gluho mladino v Ljubljani se je na seji Sveta za prosveto OLO Ljubljana dne 3. aprila 1959 skliceval, da sta na koncept gradbenega programa centralnega zavoda za gluho mladino v Ljubljani pristala predsednik Sveta za šolstvo LRS in sekretar Sveta za šolstvo LRS. Če sta pristala, sta na osnovi enostranskih informacij ravnatelja zavoda za gluho mladino v Ljubljani.

Vzlic temu smratram za potrebno, da se javno oglasim, da se izve tudi za drugo mnenje, ki sem ga podal revizijski komisiji in za idejni načrt zavoda, mnenje, ki ne nasprotuje gradnji novega zavoda v Ljubljani, pač pa se zavzema za srednje veliki tip zavodov in za pravilnejšo dislokacijo zavodov.

Marijan Pavčič

LETOVANJE NAŠIH ČLANOV

Za prosvetne delavce je odprto v času šolskih počitnic letovišče v SPLITU, in to v Dijaškem domu Učiteljišča — Ulica Sinjskih žrtava 6.

Cena za letovanje je 550 din na dan; vračunana je turistična taksa. Sobe imajo pet do osem postelj. Dnevno so trije obroki kvalitetne hrane.

Letovišče bo odprto od 5. julija do 23. avgusta, letuje pa se lahko v izmenah:

I. izmena: od 5. VII. zjutraj do 16. VII. zvečer (12 dni)
II. izmena: od 17. VII. zjutraj do 30. VII. zvečer (14 dni)
III. izmena: od 31. VII. zjutraj do 13. VIII. zvečer (14 dni)
IV. izmena: od 14. VIII. zjutraj do 23. VIII. zvečer (10 dni)

Letovanje v Splitu lahko izkoristijo tudi družinski člani prosvetnih delavcev, vendar s tem pogojem, da se otroci do 7. leta starosti ne sprejemajo v dom, otroci nad 7 let starosti pa plačajo polno dnevno ceno letovanja 550 din.

Prijave za rezervacijo letovanja v Splitu sporočite na naslov:

KOMISIJA UDRUŽENJA PROSVETNIH RADNIKA JUGOSLAVIJE — BEOGRAD, Kralja Milutina 66 — poštni fah 310.

V prijavi napišite točen priimek in ime; naslov stanovanja; število članov, ki bi letovali; izmena za letovanje (čas letovanja).

REPUBLIŠKI ODBOR

Ocenjevanje je odgovorno delo

Ni ga učitelja, ki si ob koncu šolskega leta ne bi belil glavo, kako naj bi svoje učence pravilno ocenil. Samo majhna nepravilnost pri ocenjevanju tega ali onega lahko povzroči hude posledice tako pri dijakih kakor tudi pri njihovih starših. Čeprav je o tem vprašanju bilo že dosti napisanega, je vendar to področje pri nas še vse premalo osvetljeno, zlasti s praktičnega vidika.

Tudi na tem področju mora sleherni pedagog poznati neke osnovne smernice in ugotovljena pravila, če noče zaiti v pristranost. Težko je biti točen in brezhiben registrator otrokovega znanja. Na ocenjevalca vplivajo razni činitelji, ki mu dajejo neko določeno predstavo in mišljenje o otroku. Zato je razumljivo, da vsak učitelj gleda in ocenjuje učenca s svojimi očmi.

Prevelike razlike v ocenjevanju pa vsekakor moramo spoznavati in poiskati njihove vzroke. In ne samo, da je treba vedeti, kje so slabosti takega razpona pri ocenjevanju, marveč je treba težiti k nekemu enotnemu postopku pri ocenjevanju. Neenotno in nerealno ocenjevanje učencev je na nekaterih šolah tako značilno, da jih daljša praksa kasneje prisili k razmišljanju in spreminjanju njihovega ocenjevanja. Naj navedem v zvezi s tem nekaj primerov iz naše prakse.

Učenka je na neki šoli izdelala četrti razred osnovne šole z odličnim uspehom. S takim spričevalom se je vpisala v gimnazijo — sedanji peti razred. Ni ga izdelala, imela je dva popravna izpita in tudi teh ni naredila. — Drugi primer: trije odličnjaki so končali 4. razred osnovne šole; ko so končali peti razred, je le eden izmed njih obdržal svoj bleščeči naziv, ostala dva sta končala z dobrim. — Tretji primer: dve učenki sta končali osmi razred z odličnim uspehom, njuna sošolka pa le z dobrim. V prvem razredu gimnazije je le ena za silo obdržala svoj »odličen«, druga je bila komaj dobra, tretja pa, ki je bila v osmem razredu povprečna, je bila boljša od svoje druge sošolke...

Preveč bi bilo, če bi hotel naštevati še bolj otipljive nepravilnosti, ki se pojavljajo najbolj pogosto pri otrocih, ki prestopajo iz četrtega v peti razred in iz osmega v gimnazijo in seveda pri maturantih, ki se vpišejo na univerzo.

Naši izkušeni pedagogi ugotavljajo, da so prav ti prehodi za otroke najbolj težavni, posebno še za tiste, ki prehajajo iz razrednega na predmetni pouk. Takšne ugotovitve nedvomno držijo, ne moremo pa se strinjati, da je učitelj dobro ocenil svoje otroke, ko jih izmed petih odličnjakov v četrtem razredu le eden z znanjem dokaže, da je spričevalo iz četrtega razreda bilo pravilno, ker je tudi v petem izdelal z odličnim. Tudi če otrok, prejšnji odličnjak, izdela s prav dobrim uspehom, je to še vedno potrditev, da je bilo njegovo znanje v preteklem letu pravilno ocenjeno. Če pa učenec izdela le z zadostnim ali komaj dobrim uspehom, v četrtem pa je bil odličen, potem ne moremo trditi, da je bil učiteli dovolj objektiven.

Kje so vzroki, da o odličnjakih dobimo v petem razredu ali v prvem razredu gimnazije ali v prvem letu študija na univerzi tako porazno sliko? Kje je tisti ljubljeni odličnjak, ki je bil v očeh vzgojiteljev najboljši? Mar ni tak učenec kaj čudno presenečen, ko le spozna, da ne spada med elito in da se mora zadovoljiti s skromnim spričevalom? Komu naj naprtimo krivdo ali del krivde, ki je nastala? Težko je tukaj biti pravičen sodnik. Zagovarjamo in hkrati lahko grajamo učitelja ali učenca ali profesorja ali razmere, v katerih se šola; vrsto krivcev lahko naštejemo za izgovor. Ne bomo dobili točnega odgovora. Namesto tega pa lahko dobimo le bolj točno sliko, kje so te razlike največje. Gotovo je, da jih srečujemo najpogosteje pri prehodu iz četrtega v peti razred: manj je teh presenečenj pri dijakih, ki prestopajo iz osmega razreda v gimnazijo; še manj pa pri prehodu na univerzo. Zato bomo morali ocenjevanju v nižjih razredih posvetiti vso pozornost in biti veliko bolj realni, kot smo bili doslej. Iz darovanja in nekritičnega ocenjevanja se rodi cela verižna reakcija raznih nasprotij in sovraštva med starši in šolo in obratno. Nekateri učitelji ocenjujejo dobro zato, ker sami nimajo prave mere kritičnosti in razsodnosti otrokovega znanja, drugi spet zato, da je učni uspeh njihovega razreda boljši od ostalih. Kot so eni zelo radodarni z ocenami, tako gredo drugi v drugo skrajnost: »odlično« je težko najti v njihovi redovalnici, kvečjemu, če bi učenec več vedel kot on ali da bi bil izreden fenomen. Tudi takih posebnežev je dosti in takšno delo rodi še slabše sadove. Pri nenehnem pobijanju učenca, češ da kaj malo ve, in ga pri tem še nerealno ocenjevati, lahko vzgojimo vrsto mladih ljudi s kompleksom manjvrednosti.

Ponekod učitelji učencem ocene ne povedo. Mislim, da je javno ocenjevanje v razredu psihološko boljše, kot če oceno zamolčimo. Seveda mora biti človek tudi pri takem delu razsoden. Vsaka familiarnost ali simpatija do enega ali drugega učenca slabo vpliva na celoten razredni kolektiv. Mlajši učitelji, ki še nimajo toliko izkušenj pri delu z otroki, bi morali biti previdni, kadar ob koncu leta ocenjujejo svoje učence. Za vsakega posebej bi morali zapisovati vse njegove uspehe in neuspehe ter spremljati njegov razvoj. S takim zapisovanjem in boljšim opažanjem bo tudi končna slika o učencu realnejša. To pa seveda zahteva več dela in naporov. Menim, da bi se morali tega vprašanja resneje lotiti, da ne bo na koncu šolskega leta toliko duševnih depresij in razočaranj. Tudi učitelju ni ljubo, če sliši, da njegov odličnjak na drugi šoli slabo izdeluje.

Žal so še vedno ljudje navajeni, da najprej pogledajo spričevalo, potem si šele ustvarijo sodbo o človeku. Spričevalo kljub vsemu ni popoln odraz resničnih sposobnosti nekega učenca. In ker ni veren odraz, bodimo tako skrbni, da se vsaj približamo njegovi resnični zmogljivosti in sposobnosti.

Za resnično in pravično sodbo in oceno je učenec učitelju hvaležen. Krivico in nepravilno ter malomarno ocenjevanje pa učenec zlepa ne pozabi.

V. R.

Kdor v redu ne izpolnjuje svojih obveznosti, ta povzroči upravi samo delo in materialno škodo.

PRAVNI NASVETI

VPRAŠANJE: Službovali ste na Cvenu in ste bili dne 1. marca 1959 upokojeni ter ste se nato preselili v Celje. Želite vedeti, če Vam pripadajo selitveni stroški — enomesečna plača, kakor je to predvideno v Zakonu o javnih uslužbencih.

ODGOVOR: Po čl. 204, odst. 4 Zakona o javnih uslužbencih, se povrnejo uslužbencu, ki je premeščen po službeni potrebi polni in selitveni stroški, poleg tega pa se mu izplača znesek enomesečne plače.

To določilo za Vas ne velja, ker niste več uslužbenka, temveč upokojenka.

Vseeno pa imate pravico do povračila selitvenih stroškov, in sicer po Uredbi o potnih in selitvenih stroških (Uradni list FLRJ št. 28/1955). Ta uredba namreč v 18. čl. določa, da pripada uslužbencem po upokojitvi povračilo za osebni prevoz in za vse dejanske stroške, ki so v zvezi s selitvijo, in sicer od kraja služovanja ob upokojitvi, do kraja naselitve, za Vas torej velja, da imate to pravico od Cvena do Celja. Pravico do povračila selitvenih stroškov morate uveljaviti pri Občinskem ljudskem odboru v Ljutomeru čimprej, najkasneje pa v 6 mesecih po preselitvi. Zahtevi na povračilo predložite tudi ustrezne dokumente. (R. J.)

VPRAŠANJE: S 1. jan. 1959 Vam je bila priznana starostna pokojnina, vendar pa ste še vedno v delovnem razmerju in prejemate poleg akontacije na pokojnino tudi plačo. Želite vedeti, če Vam pripada tudi stanarino in kurivo.

ODGOVOR: V Vašem dopisu ste nekoliko redkobesedni. Razumemo Vas tako, da ste še vedno v aktivni službi in da doslej še zaradi upokojitve niste bili razrešeni.

Če to drži, je jasno, da Vam po Uredbi o pravici vzgojiteljev, učiteljev in profesorjev do brezplačnega stanovanja in kuriva gredo vse pravice po tej uredbi. Vprašanje pa je, če bi Vam pripadalo prosto stanovanje in kurivo tudi v primeru, da niste več aktivno uslužbena, temveč, da ste le honorarno zaposlena na šoli. V primeru honorarne zaposlitve, ki bi zahtevala polni delovni čas in če bi honorarni prosvetni delavec bil sprejet na stalno delo — ne samo na občasno delo, ki bi trajalo leto dni ali manj, bi mu po našem mnenju pripadalo tudi prosto stanovanje in kurivo, sicer pa ne.

Če se boste honorarno zaposlili, boste morali s pristojnim občinskim ljudskim odborom skleniti pogodbo o honorarni zaposlitvi. V tej pogodbi naj bo tudi vsebovano določilo, da Vam v času honorarne zaposlitve pripada prosto stanovanje in kurivo. V takem primeru ne bo nobenega dvoma, da Vam prosto stanovanje in kurivo pripadata.

(V. A.)

VPRAŠANJE: Ali učitelji, ki stanujejo v opremljeni sobi zasebnika, plača razliko najemnine od odločbe ObLO in zasebnika v primeru, da je najemnina pri zasebniku mnogo večja, kakor je to navedeno v odločbi?

ODGOVOR: Uredba o pravici učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev do brezplačnega stanovanja in kuriva (Ur. list LRS štev. 22/1950), ki je še vedno v veljavi, določa, da mora občinski ljudski odbor učiteljem, vzgojiteljem in profesorjem preskrbeti brezplačno stanovanje, če v državnem poslopju ni primernega stanovanja. Najemnina za tako stanovanje gre v breme občinskega ljudskega odbora.

Iz tega sledi, da niste dolžni plačevati nikake razlike, temveč da mora stroške za Vaše stanovanje v celoti nositi pristojni občinski ljudski odbor.

(H. I.)

OBVESTILO

Centralna šolska poliklinika v Ljubljani, Aškerčeva 14, bo izvedla za svoje področje pregled vseh učiteljev in profesorjev, ki imajo težave s svojim glasom. Na osnovi tega pregleda bo pripravila zanje potrebne zdravstvene in logopedske ukrepe.

Prosimo vse prosvetne delavce okraja Ljubljana, ki imajo težave z glasom, a se še niso prijavili, da to store čimprej. Preskrbe naj si potrdilo ravnateljstva svoje šole, v katerem naj bo navedeno ime in priimek, datum in kraj rojstva, službeno mesto in naziv, naslov stanovanja in podatki o tem, koliko časa že imajo glasovne težave.

Potrdilo pošljite po pošti ali prinesite osebno.

Pregledi bodo 28. in 29. aprila 1959, vsakokrat od 8. do 11. in od 15. do 18. ure.

Brž ko se boste javili za pregled, bodisi ustno ali po telefonu, boste dobili številko s točnim časom pregleda, ki bo v sobi 24-I.

UPRAVA CENTRALNE ŠOLSKE POLIKLINIKE

Nove knjige

Indijanarica z juga

Mladinska knjiga je ustregla mladim čitalcem, ko je ob koncu preteklega leta tiskala indijanarico Vaclava Švarca »Lovec jaguarjev«. Poredko se dogodi, da je avtor takšne knjige slovanskega porekla. Toda češki pisatelj je delo zanimivo napisal in si je izbral južnoameriške pampe ter pragozdove za prizorišče napetih dogajanj.

Drobna knjižica pripoveduje o življenju Indijancev in belopoltih ljudi v samotnih predelih Argentine, kjer se prepleta savana z divjimi pragozdovi. Srečanje civilizacije s primitivnimi plemeni pa pomeni za Indijance le izkoriščanje, za njihove »padrone« pa možnost nagle obogatitve. Mladi bralec bo našel dosti privlačnih opisov južnoameriške divjine, brškone si bo posebnosti favne in flore bolje zapomnil kot pa iz zemljepisne ure. Švarcova pripoved je taka, da izstopa socialni in etični moment, kar je posebno razveseljivo, kajti prav pri tej zvrsti literature prepogosto pogrešamo občutek za sočloveka. Napeto pripovedovanje služi za pouk in razvedrilo, oboje pa je uspelo avtorju napisati za otroški posluh še dokaj nevsiljivo.

Knjigo je lepo prevedel Severin Šali. Ilustracije pa so ostale originalne. Izdelal jih je češki ilustrator Zdenek Burian. Zaradi slikovitosti se bodo prikupile mlademu bralcu.

Nenavadno — a dobro pisano

Ob koncu leta je Mladinska knjiga natisnila »Tri kraljevske opice« Walterja de la Mare v prevodu Janeza Gradišnika. Avtor je napisal še podnaslov — »kako se kratkočasijo veliki princi«.

Walter de la Mare je umrl po vojni. Pri nas je ta pesnik povsem nepoznan. V prozi je napisal roman, nekaj krajših povesti ter razna mladinska dela. Čeprav je de la Mare predvsem pesnik, si je po svetu pridobil sloves z mladinsko knjigo »Tri kraljevske opice«.

Ko prebiramo to delo, moramo priznati, da je nenavadno pisano. Težko je spregovoriti o taki vsebini, saj je precej drugačna, kot smo je po navadi vajeni pri mladinskih zgodbah. Opičje zgodbe, kjer se med vrsticami skriva pesniška duša, pripovedovanje pregneteno z preprostostjo, ki ji ne manjka duhovitosti, ki pa jo moramo sami izluščiti. Prav zaradi tega utegne biti nekaterim mladim bralcem de la Marova knjiga trd oreh, drugim pa velik užitek, poln reminiscenc. Knjiga ne velja zaman med angleškimi čitalci za eno najboljših mladinskih del. Založnica se je odločila, da ostanejo tudi v slovenskem prevodu originalne risbe Mildreda E Eldridgea.

Pravljice — to pot slovenske

Zlata ptica — Mladinska knjiga — je letos uvrstila med pravljice tudi naše domače. »Slovenske narodne pravljice« je odbral in uredil Alojzij Bolhar, ilustriral pa jih je Miha Maleš. Pripomniti moramo, da je to že tretja in povečana izdaja, kar je brez dvoma razveseljivo.

Kakor imamo v Strekljevi zbirki dokaj popolno zbirko narodnih pesmi, ki jo bo treba dopolniti z novejšimi, tako še vedno nimamo primerne celovite zbirke narodne proze. In vendar je pripovedovanje in poslušanje pravljic med Slovenci še vedno priljubljeno, posebno med otroki.

Tudi pri slovenskih pravljicah lahko zapišemo, da so zgodbe sorodne in da bi našli iste motive tudi pri drugih narodih, saj je jedro dobrina vseh narodov. Dobro zmaga nad pohlepom, pravičnost nad nasiljem in resnica nad lažjo. Ob koncu je urednik zbirke izbral nekaj pravljic in jih podal tudi v narečju, v katerem so bile zapisane. Opombe povedo bralcu, kdo je pravljice zapisal in kod so razširjene. Milko Matičetov pa je napisal spremno besedo za tretjo izdajo.

»Revija šolstva« štev. 4

Izdaja: Udruženje učitelja, nastavnika i profesora Jugoslavije — Biblioteka prosvetnih radnika. — Glavni in odgovorni urednik Milivoje Urošević. Izhaja vsaka dva meseca. Letna naročnina 1000 dinarjev. Uredništvo in uprava: Beograd, Kralja Milutina 66, pošt. fah 310.

Vsebina 4. številke:

Pouk živih jezikov v osnovni šoli. (Komparativna študija s III. zasedanja Internacionalnega konsultativnega komiteja UNESCO v Parizu septembra in oktobra 1958.)

Reforma šolstva v svetu: »Splošna šola« na Angleškem, Srednja vzgojiteljska in orientacijska šola v francoskem predlogu za reformo šole, Evolucija »splošne šole« na Švedskem, Neke nemške šolske izkušnje, Uvodne pripombe, Diferencirana srednja stopnja na Spodnjem Saksonskem, Osnovna vprašanja reforme šolskega izobraževanja (v ZSSR), K članku Kairova: Družbeno ekonomski razlogi na pedagoški smisel šolske reforme v ZSSR.

Dragomir Arandjelović: Neka opažanja pri sprovajanju Splošnega zakona o šolstvu.

Beležke iz organizacij prosvetnih delavcev pri nas in v svetu. Damjan Moračić: Bibliografija šolskega in pedagoškega tiska

Prosvetni delavec

Izdaja: Združenje učiteljev, profesorjev, učiteljev in profesorjev strokovnih šol, vzgojiteljev in učiteljev specialnih šol Slovenije — Izhaja štirinajstdnevno — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1 — Telefon 22-284 — Letna naročnina 300 dinarjev — Številka čekovnega rač. 600-70/3-140 — Rokopisov ne vračamo — Tiska ČP »Slovenski poročevalec«

Državna založba Slovenije

PRIPOROČA NASLEDNJE NOVE KNJIGE:

RODOLJUB ČOLAKOVIĆ:
SPOMINI IN SREČANJA ..... ppl. 350 din

MIROLJUB JEVTOVIĆ:
ZGODBE O TITU ..... ppl. 500 din

BRANKO PAVLOVIĆ:
BIL SEM V ZAŠČITNI ČETI ..... ppl. 300 din

V MESECU APRILU IZIDEJO ŠE:

TONE HABE:
POGLED IZ MALEGA SVETA

IZ ZBIRKE MODERNI ROMAN:
NORMAN MAILER:
GOLI IN MRTVI, I. in II. del

KASIMIR EDSCHMID:
SIMON BOLIVAR

IZ ZBIRKE KULTURA IN ZGODOVINA:
HERBERT VENDT:
ISKAL SEM ADAMA

C. IN M. BEARD:
ZGODOVINA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE

IZ ZBIRKE KLASIČNIH DEL:
TUKIDIDES:
PELEPONEŠKA VOJNA

PLUTARH:
ŽIVLJENJE VELIKIH GRKOV

DELA SLOVENSKIH PISATELJEV:
JUŠ KOZAK:
IZBRANO DELO I. — ŠENTPETER

FRANCE BEVK:
IZBRANO DELO, VII, knjiga

KNJIGE DOBITE V VSEH KNJIGARNAH ALI PA JIH NAROČITE NARAVNOST PRI

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE, LJUBLJANA, MESTNI TRG 26